

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

Komparace zpravodajsko-bezpečnostních systémů vybraných zemí – historický vývoj, organizace, kompetence, právní úprava

Diplomová práce

Comparison of Intelligence and Security Systems of Selected Countries – Historical Development, Organization, Competences, Legal Regulation

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. PhDr. Marian Brzybohatý, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Martin Bednář

PRAHA
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 14.03.2024

.....

Bc. Martin Bednář

Poděkování

Touto cestou bych chtěl velice poděkovat vedoucímu mé diplomové práce doc. PhDr. Marianu Brzybohatému, Ph.D., dále doc. JUDr. Ladislavu Pokornému, Ph.D. a Dr. Eado Hechtovi za jejich cenné rady, vstřícnost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracovávání diplomové práce věnovali. Děkuji rovněž své rodině za podporu a trpělivost během celého mého studia.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá zpravodajsko-bezpečnostními systémy České republiky a státu Izrael. Analyzuje jejich historický vývoj, organizaci, působnost a právní úpravu. Z metodologického hlediska se jedná o kvalitativní komparativní analýzu, která identifikuje shody a rozdíly mezi zkoumanými jevy, včetně veřejného vnímání, demokratických základů a motivace zpravodajských pracovníků. Cílem práce je blíže formulovat jednotlivé odlišnosti, jež mohou být podnětem pro další odborné zkoumání.

KLÍČOVÁ SLOVA

* zpravodajské služby * zpravodajsko-bezpečnostní systém * Česká republika * Izrael * komparace * právní úprava *

ANNOTATION

The thesis deals with the intelligence and security systems of the Czech Republic and the State of Israel. It analyses their historical development, organization, scope and legal regulation. From a methodological point of view, it is a qualitative comparative analysis that identifies the similarities and differences between the phenomena under study, including public perception, democratic foundations and motivation of intelligence personnel. The aim of the thesis is to further articulate particular differences that may prompt further investigation.

KEYWORDS

* intelligence services * intelligence-security system * the Czech Republic * Israel * comparison * legislation *

Obsah

Úvod	6
1 Metodologie, sběr dat a limity výzkumu	8
2 Vymezení základních a souvisejících pojmů	10
3 Bezpečnost státu a úloha zpravodajských služeb	12
3.1 Česká republika	15
3.1.1 Zpravodajské služby a vznik samostatné České republiky	15
3.2 Izrael	18
3.2.1 Počátky židovského státu a potřeba zpravodajských služeb	18
3.2.2 Vznik státu Izrael a jeho zpravodajských služeb	19
4 Vzájemné vztahy a spolupráce vybraných zemí	22
4.1 Mezinárodní zpravodajská spolupráce	23
5 Současná zpravodajská komunita České republiky	25
5.1 Bezpečnostní informační služba	25
5.2 Úřad pro zahraniční styky a informace	30
5.3 Vojenské zpravodajství	31
6 Současná struktura zpravodajských služeb Izraele	34
6.1 Ředitelství vojenského zpravodajství (Agaf Hamod'in)	34
6.2 Všeobecná bezpečnostní služba (Sherut Ha-Bitachon Ha-Klali)	36
6.3 Institut pro zpravodajství a zvláštní úkoly (Ha-Mossad Le-Modin Ule-Tafkidim Meyuhadim)	38
7 Komparace	41
7.1 Společné hrozby a bezpečnostní výzvy	41
7.2 Specifika postavení zpravodajských pracovníků	46
7.3 Důvěra veřejnosti ve zpravodajské služby vybraných zemích	47
7.4 Právní aspekty postavení vnitřních civilních zpravodajských služeb ...	49
7.5 Specifika kontroly a dohledu zpravodajských služeb	53
Závěr	59
Seznam použité literatury	60
Seznam příloh	72
Přílohy práce	72

Úvod

Informační převaha získaná prostřednictvím zpravodajské činnosti byla klíčovým prvkem k vítězství ve válečných taženích a tvorbě spojenečství již od počátků lidské civilizace. Tento trend se nemění ani dnes, kdy hrozby terorismu, kybernetických útoků, šíření zbraní hromadného ničení atd. vyžadují daleko sofistikovanější přístup a úloha zpravodajských služeb tak nepochybně nabývá na významu. Globálně propojený svět bezpečnostních hrozeb a rizik mění a do jisté míry i vytváří podobnost mezi systémy a mechanismy zajišťování bezpečnosti napříč státy. Do jaké míry lze v současnosti pozorovat (a)symetrii institucionální, legislativní, organizační, ale i (ne)souměrnost co do pravomocí u tak odlišných zpravodajsko-bezpečnostních systémů států, jako jsou Česká republika a Izrael, je předmětem této diplomové práce.

Zatímco válka na Ukrajině oprostila českou společnost od představ nemožnosti válečného konfliktu na našem území, Izrael je od svého vzniku vystaven ozbrojeným konfliktům prakticky nepřetržitě. Obě země musely podniknout významné kroky k dosažení státní suverenity a začlenění do mezinárodní komunity demokratických států. Možná i díky zkušenostem z počátečních peripetií panují mezi oběma zeměmi velmi dobré bilaterální vztahy, které přispívají k účinné spolupráci. Primárním úkolem zpravodajských služeb vybraných zemí je zajišťovat ochranu státu, jeho bezpečnost a obranu formou získávání, shromažďování, vyhodnocování a předávání informací představitelům státu a státním či policejním orgánům.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou. V první části se za využití základních metod vědeckého poznání, např. popis, pozorování, analýza, zobecňování atd., věnuji problematice bezpečnosti státu a úloze zpravodajských služeb, jejich historickému vývoji, vztahům mezi jednotlivými zeměmi a také mezinárodní zpravodajské spolupráci. Dále se v této části zaměřuji na současnou strukturu zpravodajsko-bezpečnostních systémů, zkoumám zejména jejich působnost. Vnitřní organizační členění zpravodajských služeb České republiky není vzhledem k jeho utajenosti možné blíže popsat. Stejně tak je problematičké

zkoumat právní úpravu některých izraelských zpravodajských služeb, protože buď neexistuje vůbec anebo je tato služba legislativně upravena pouze sporadicky.

Praktická část se věnuje komparaci bezpečnostních hrozeb a působnosti zpravodajských služeb vybraných zemí. Zohledňuje také jejich podporu u veřejnosti a specifické postavení pracovníků těchto služeb. Tato část je doplněna o porovnání právních předpisů vnitřních civilních zpravodajských služeb vybraných zemí. Závěr práce obsahuje zhodnocení získaných poznatků, návrhy a doporučení pro další výzkum v této oblasti. Práce vychází z právního stavu ke dni 10.03.2024.

1 Metodologie, sběr dat a limity výzkumu

Metodologie práce je koncipována jako komparativní studie, která analyzuje jevy vyplývající z podmínek společností, jež jsou vzájemně nezávislé, čímž je zajištěna eliminace recipročního ovlivňování. Při rozboru a formulaci vybrané problematiky využíváme deskriptivní, analytickou a výkladovou metodu.¹ Úkolem práce není pouhá reprodukce současného stavu, ale i zjištění, do jaké míry jsou vzájemné jevy shodné pouze na základě příslušnosti k obecné kategorii, či zda se jedná o individuální prvek vyskytující se ojediněle v rámci daného systému. *„Komparativní studie nenahlíží na případ zcela podrobným, vyčerpávajícím pohledem, ale dochází k výběru významných charakteristik případů, které jsou podrobeny vzájemnému srovnávání a následné interpretaci s hledáním důvodů pro vzniklé rozdíly nebo nejednotnosti.“*² Objektem komparace jsou zpravodajsko-bezpečnostní systémy vybraných zemí.

První část práce je věnována deskripci současné struktury a důvodů prioritizace jednotlivých zpravodajských služeb, oborů působnosti, oprávnění a legislativním základům existence zpravodajských služeb v rámci těchto systémů. Cílem práce není popsat celý systém a jeho fungování, ale pochopit dílčí problémy konkrétních procesů, jejich příčiny a důsledky pro systém jako celek a význam zpravodajských institucí v rámci tohoto systému.³ Vybranými ukazateli jsou společné bezpečnostní hrozby a z nich vyplývající oblasti působnosti zpravodajských služeb, specifika právní úpravy, kontrola a dohled, činnost zpravodajských pracovníků, podpora veřejnosti.

Práce využívá různé druhy primárních i sekundárních zdrojů. V rámci primárních zdrojů se jedná o normativní právní akty, odbornou literaturu, články, a také rozhovory získané od doc. JUDr. Ladislava Pokorného, Ph.D., které byly

¹ HROCH, Miroslav. Hledání souvislostí: eseje z komparativních dějin Evropy. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. ISBN 978-80-7419-232-6. s. 29-40.

² CHRASTINA, Jan. Případová studie – metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu: Case study – a method of qualitative research strategy and research design. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5373-6. s. 116.

³ CABADA, Ladislav a KUBÁT, Michal. Úvod do studia politické vědy. Politologie (Eurolex Bohemia). Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-41-6. s. 88.

uskutečněny v rámci absolvovaného povinně volitelného předmětu „Zpravodajské služby“, a od vojenského historika a analytika Dr. Eada Hechta, který rovněž působil ve funkci osobního asistenta zástupce náčelníka Generálního štábu Izraelských obranných sil (IDF), provedené během absolvovaného studijního pobytu v Izraeli. Spolupráce s těmito odborníky na danou problematiku byla i důvodem volby tématu komparace zpravodajsko-bezpečnostních systémů České republiky a Izraele. Dalšími důležitými prameny jsou mimo jiné publikace pana Ronena Bergmana a bývalého zpravodajského důstojníka IDF Ephraima Lapida.

Limity práce spatřujeme vzhledem k tématu práce v utajenosti a často nedostupnosti informačních zdrojů. Zpravodajství je uzavřený, nejednoznačný a různorodý systém, který pracuje s utajovanými informacemi, či odlišně interpretovanými pohledy a definicemi. Čerpání z veřejně dostupných zdrojů je tak významně komplikováno. Dalším limitujícím aspektem je autorova neznalost hebrejského jazyka a tedy omezená možnost využívat plnohodnotně hebrejské zdroje.

2 Vymezení základních a souvisejících pojmů

Bezpečnostní prostředí představuje prostor, kde může docházet k ovlivňování nebo přímo ohrožování bezpečnostních zájmů konkrétního referenčního objektu (obvykle státu nebo mezinárodní organizace). Tento termín lze definovat pouze v kontextu určitého specifického referenčního objektu. Některé státy mohou prosazovat své bezpečnostní zájmy na regionální úrovni, zatímco pro jiné mají tyto zájmy globální charakter.⁴

Zpravodajství (*intelligence*) je produkt, který je výsledkem zpracování informací o cizích státech, nepřátelských nebo potenciálně nepřátelských silách či složkách nebo oblastech skutečných či potenciálních operací. Tento pojem se vztahuje také na činnost, jejímž výsledkem je tento produkt, a na organizace, jež se touto činností zabývají.⁵

Bezpečnostní zpravodajství (*security intelligence*) zajišťuje zpravodajské informace o totožnosti, schopnostech a záměrech nepřátelských organizací nebo jednotlivců, kteří jsou nebo mohou být zapojeni do špionáže, sabotáže, podvrtné činnosti či terorismu.⁶ „*Jedná se prakticky o kontrazpravodajství, kontrarozvědné nebo defenzivní zpravodajství, případně vnitřní zpravodajství.*“⁷

Zpravodajsko-bezpečnostní systém představuje kombinaci služeb vnějšího a vnitřního charakteru zpravodajské aktivity. Příkladem může být například britská SIS/MI6 (*Secret Intelligence Service*) a MI5 (*Security Service*).

Zpravodajské zdroje a obory jsou určité kategorie získávání zpravodajských informací podle charakteru zdrojů, ze kterých jsou informace čerpány.

⁴ KARAFFA, Vladimír; HRINKO, Martin a ZŮNA, Jaromír. *Vybrané kapitoly o bezpečnosti*. Praha: CEVRO Institut (vysoká škola), 2022. ISBN 978-80-87125-35-9. s. 97.

⁵ Odbor obranné standardizace úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *Slovník NATO s termíny a definicemi*. Online. PDF. Praha: Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti, 2023. s. 164 [cit. 05.09.2023]. Dostupné z: https://oos.army.cz/sites/oos/files/dokumenty/zakladni-stranka/aap-062022_cze.pdf.

⁶ Tamtéž, s. 273.

⁷ MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal a VAŠKO, Adrián. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost*. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 250-251.

Rozděluje je na zpravodajství z lidských zdrojů⁸, signálové zpravodajství⁹, které může zahrnovat i komunikační zpravodajství¹⁰, elektronické zpravodajství¹¹, telemetrické zpravodajství¹² a radarové zpravodajství¹³. Dále je to obrazové zpravodajství¹⁴, znakové zpravodajství¹⁵, zpravodajství z otevřených zdrojů¹⁶ a zpravodajství ze sociálních sítí¹⁷.

Kompetence zpravodajských služeb určují vymezený obor působnosti a oprávnění, včetně využívání specifických prostředků získávání informací.

Organizace zpravodajských služeb může být vnímána z pohledu institucionálního, tedy jako státní instituce „zajišťující zpravodajské informace, které nejsou získatelné pomocí ostatních informačních zdrojů a které jsou důležité pro politická rozhodnutí ve věcech obrany, bezpečnosti, ochrany ústavního zřízení a dalších otázkách národního zájmu.“¹⁸ Z hlediska vnitřní organizace lze zpravodajskou službu tradičně vymezit na řídicí složku, operativní jednotky, analytické týmy, servisní složky a logistickou podporu. „Neexistují však mezinárodní normy, které by předepisovaly nebo doporučovaly, jaké zpravodajské služby si má stát zřídit a jak mají dané služby vystavět svou organizaci. I toto je suverénním právem každé země.“¹⁹

Základní zákony státu Izrael představují klíčové právní dokumenty státu s ústavním významem. Místo jedné komplexní ústavy se Izrael rozhodl postupně přijímat sérii základních zákonů, které pokrývají rozmanité oblasti státní správy a práva.²⁰

⁸ HUMINT = Human Intelligence

⁹ SIGINT = Signal Intelligence

¹⁰ COMINT = Communications Intelligence

¹¹ ELINT = Electronic Intelligence

¹² TELINT = Telemetry Intelligence

¹³ RADINT = Radar Intelligence

¹⁴ IMINT/PHOTINT = Imagery Intelligence

¹⁵ MASINT = Measurement and Signature Intelligence

¹⁶ OSINT = Open Source Intelligence

¹⁷ SOCMINT = Social Media Intelligence

¹⁸ KUČERA, Miroslav. *Zpravodajské prostředky a metody, organizace zpravodajských služeb, role z.s. v procesu bezpečnosti*. Online. PDF. [cit. 05.09.2023]. Dostupné z: <https://security.fd.cvut.cz/wp-content/uploads/2017/12/ZPM-Kučera-UBTI-.pdf>.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ The Knesset. *Basic Laws*. Online. The State of Israel – the Knesset or third parties, 2023. [cit. 05.01.2023]. Dostupné z: <https://main.knesset.gov.il/EN/activity/Pages/BasicLaws.aspx>.

3 Bezpečnost státu a úloha zpravodajských služeb

Ve 20. století, zvláště během studené války, byla bezpečnost chápána především ve svém vojenském a politicko-mocenském významu. Až po zániku bipolární konfrontace byly vytvořeny podmínky pro vznik příznivého prostředí k uplatňování mezinárodní bezpečnosti a stability.²¹ Toto vhodné bezpečnostní klima Evropanům ovšem dalo pocit, že hrozby vojenské charakteru již nemusíme brát tak vážně.²² Stav, který zde byl posledních 30 let, je v souvislosti s válkou na Ukrajině nenávratně pryč, jen „ještě nevíme, jak bude svět mocensky rozdělený, kde bude ta případná železná opona. O to se bojuje...“²³

Postupný přerod v globálně propojený svět bezpečnostních hrozeb a rizik dále definuje tzv. *spillover efekt*, tedy ovlivňování prostředí mimo původní bezpečnostní jev. Jedná se o problém multidisciplinární a dynamický s internacionálním přesahem, který nelze nikdy vyřešit.²⁴ V současné době „jsme dál, probíhá střet, konflikt jakoby mimo jakékoliv frontové linie. Válka světa trvá, frontové linie jsou málo zřetelné.“²⁵ Obecně dnes mezi oblastmi největších bezpečnostních hrozeb řadíme hrozby sociálně-ekonomické a environmentální, politicko-vojenské, vyplývající z teroristických aktivit, z mezistátních a vnitrostátních konfliktů či diskriminace a nenávisti.

Každý stát má za úkol garantovat bezpečnost svým občanům a ochranu uspořádání celku, orgánů a symbolů. Pro zajištění bezpečnosti vnitřního i vnějšího prostředí vytváří stát pravidla a orgány veřejné moci. Pro klíčová strategická

²¹ EICHLER, Jan. *Referenční objekt bezpečnostní politiky*, Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně. Online. 2002. s. 105. [cit. 05.09.2023]. Dostupné z: <https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/Česká%20bezpečnostní%20terminologie.pdf>.

²² KARAFFA, V., BALABÁN, M., RAŠEK, A., *Vývoj bezpečnostní politiky a strategie ČR v období 1990-2009*, Vojenské rozhledy. Online. 2014, roč. 19 (48), č. 4. s. 5-22. [cit. 08.02.2024]. ISSN 2336-2995. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obranna-politika/vyvoj-bezpecnostni-politiky-a-strategie-cr-v-obdobi-1990-2009>.

²³ MATESOVÁ, Lenka. *Svět je rozdělený, bojuje se o umístění nové železné opony*, iRozhlas. Online. 2022. [cit. 09.01.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/matesova-g20-summit-evropska-unie-rozdeleni_2211230816_fos.

²⁴ Příkladem může být nedávná pandemie Covidu-19.

²⁵ SVOBODA, Cyril. *Bezpečnostní výzvy současného světa: Security challenges of the world of today*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2020. ISBN 978-80-7251-498-4. s. 26.

rozhodnutí týkající se bezpečnosti státu jsou nezbytné kvalifikované informace. Z tohoto důvodu roste význam zpravodajských služeb, které budou hrát klíčovou roli v poskytování důvěryhodných informací těm, kdo jsou pověřeni strategickým rozhodováním.²⁶

„Co se asi nachází na opačné straně kopce?“ Odpověď na tuto otázku by se dala považovat za vhodnou definici pojmu zpravodajské činnosti.²⁷ Avšak „opačná strana kopce“ nemusí vyjadřovat pouze hledání informací a odpovědi v zahraničí, ale i o nepřátelských subjektech uvnitř daného státu. Číňan Sun-C' rozděloval zvědy do pěti skupin: místní, pocházející z řad obyvatelstva dané oblasti; vnitřní, pocházejí z řad protivníkových vysokých úředníků; obrázení, kterými jsou zvědové protivníka; odsouzení, slouží k oklamání nepřítele; a přeživší, ti přijdou s informacemi o protivníkovi. „Slídí-li všech pět druhů zvědů současně, nikdo neodhalí tajný systém práce.“²⁸ V současné době rozdělujeme obecně zpravodajské služby na územní (místní) a věcné. Podle územní působnosti rozlišujeme služby vnitřní, které se zaměřují na vnitřní bezpečnost státu, a služby vnější, které se snaží získat informace v zahraničí. Věcná působnost se dále rozděluje na služby civilní a vojenské. Určení teritoriální a věcné působnosti je dynamické a odlišné od typu zpravodajské služby.

Mandát a oblasti působnosti zpravodajských služeb jsou např. podpora životně důležitých funkcí státu zajišťujících trvání ústavních hodnot, obrana proti násilnému napadení a zabezpečení proti hrozbám politického, ekonomického či anticivilizačního charakteru.²⁹ Různé éry diplomacie, válek a zahraničních vztahů vytvořily nové a neznámé výzvy pro zpravodajské služby po celém světě, stejně

²⁶ V rámci ústavních orgánů jsou např. zdrojem kvalifikovaných podkladů pro tvorbu bezpečnostní politiky státu. Pro jiné státní a policejní orgány v oboru jejich působnosti jsou zdrojem informací při průběžném zvládnutí bezpečnostní situace v zemi. Viz MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal a VAŠKO, Adrián. Zpravodajské služby a zpravodajská činnost. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 142.

²⁷ VOLKMAN, Ernest. *Dějiny špionáže: tajný svět špiónů, vyzvědačů a rozvědčků od starověku až do doby po 11. září*. Praha: Fortuna Libri, 2008. ISBN 9788073213879. s. 6.

²⁸ SUNZI. *Umění války: The art of war*. Druhé vydání. Přeložil Radim PEKÁREK. Brno: B4U Publishing, 2014. ISBN 978-80-87222-35-5. s. 97.

²⁹ MICHÁLEK, Luděk. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-428-2. s. 62.

jako potřebu organizační flexibility a operačních modifikací.³⁰ „*Tlak na posilování zpravodajských služeb je založen na předpokladu, že vzhledem k nové kvalitě bezpečnostních hrozeb v 21. století jsou právě zpravodajské služby nejvhodnějšími organizacemi, které mohou minimalizovat bezpečnostní rizika, pokud jim k tomu ovšem poskytneme patřičné nástroje.*“³¹

Zpravodajské služby (ZS) mohou být obecně právně upraveny ústavou, běžnou parlamentní legislativou nebo akty orgánů legislativy. Ačkoliv „*mezinárodní normy v oblasti lidských práv vyžadují vymezení mandátu a pravomocí zpravodajských služeb v právních předpisech, které jsou jasné, předvídatelné a dostupné,*“³² tak zejména v jistých případech vnějších zpravodajských služeb nejsou právně upraveny žádným způsobem.

Ze samotné podstaty činnosti zpravodajských služeb vyplývá, že v určitých případech zasahují do práv veřejnosti, a proto je v jejich zájmu na tyto služby řádně dohlížet a kontrolovat. Existuje mnoho kontrolních mechanismů, které mají zajistit jejich správné fungování v souladu s právním řádem a dodržováním práv občanů. Kontrolu zpravodajských služeb bychom mohli rozdělit na vnější exekutivní, parlamentní, soudní, zvláštními grémii, nezávislými orgány, veřejností a tiskem, a vnitřní, která zahrnuje orgány inspekce, orgány interního auditu a orgány vnitřní bezpečnosti.³³

³⁰ MAGEN, Ciila. Israel's intelligence services and the media: four decades of a complex tango. online. Israel Affairs. 2018, roč. 5, č. 24. s. 788-818. ISSN 1353-7121. s. 799. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13537121.2018.1505702>.

³¹ ZETOCHA, Karel. *Kontrola zpravodajských služeb v nových demokraciích: případová studie České republiky*. Politologický časopis. Online. roč.XII., 2005, č. 4. s. 430. [cit. 08.02.2024]. ISSN 1805-9503. Dostupné z:

https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2005/4/Polcas_2005_4_pp_43_0_454.pdf.

³² EU Agency for Fundamental Rights (FRA). *Sledování zpravodajskými službami: záruky ochrany základních práv a prostředky nápravy v Evropské unii*. Agentura Evropské unie pro základní práva. Online. díl II., 2018, s. 2. [cit. 15.11.2023]. Dostupné z:

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-surveillance-intelligence-services-vol-2-summary_cs.pdf.

³³ MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal a VAŠKO, Adrián. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost*. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 124.

3.1 Česká republika

Základy bezpečnostní politiky České republiky spočívají v demokratických hodnotách a principech s důrazem na ochranu jednotlivce, jeho lidských práv a svobod. Klíčovým prvkem je efektivní fungování státních institucí, veřejné správy a systému krizového řízení. Společenská odolnost a spoluodpovědnost občanů jsou nezbytné pro bezpečnost jednotlivce i státu. Vláda a státní orgány mají za úkol zajišťovat bezpečnost obyvatel, obranu svrchovanosti a územní celistvosti.³⁴

Základním právním předpisem upravujícím oblast bezpečnosti je ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Základní povinností státu je podle článku 1 tohoto zákona zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana demokratických základů, ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot. Článek 3 dále vymezuje obecně orgány, jež se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky. Těmi jsou ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby, přičemž orgány územních samosprávných celků, státní orgány a také fyzické a právnické osoby jsou povinny se na zajišťování bezpečnosti České republiky podílet.³⁵

3.1.1 Zpravodajské služby a vznik samostatné České republiky

Za zcela klíčové ve vývoj zpravodajských služeb ČR by se daly vnímat dvě události, a to „*revoluce z roku 1989, která znamenala přechod od posttotalitního komunistického režimu k demokracii, a jednak rozdělení bývalé České a Slovenské Federativní republiky na dva státy: Českou republiku a Slovenskou republiku.*“³⁶ Sametová revoluce a následný přechod od komunistické diktatury k pluralitní demokracii byl zásadním okamžikem pro transformaci zpravodajských služeb od tzv. *neregulace k regulaci*. Především v civilní vnitřní službě byl vývoj

³⁴ Vláda České republiky. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. s. 6; bod 7. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf.

³⁵ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, v posledním znění.

³⁶ ZETOCHA, Karel. *Kontrola zpravodajských služeb v nových demokraciích: případová studie České republiky*. Politologický časopis. Online. roč.XII., 2005, č. 4. s. 432. ISSN 1805-9503. [cit. 29.10.2023]. ISSN 1805-9503. Dostupné z: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2005/4/Polcas_2005_4_pp_43_0_454.pdf.

veden principem diskontinuity, tedy nově přijatá právní úprava měla za následek zánik dosavadní služby a vznik služby nové.³⁷ Po vzoru německého Spolkového úřadu pro ochranu ústavy byl u nás v únoru roku 1990 zřízen Úřad pro ochranu ústavy a demokracie Federálního ministerstva vnitra. „*Mám-li si vzpomenout, čím se tehdy zabýval úřad, vybaví se mi lustrace. Očista státního aparátu i očista politických stran od tajných spolupracovníků StB byla na denním pořádku.*“³⁸ V prosinci roku 1990 byl nicméně úřad transformován na Federální informační službu, která existovala do června roku 1992. Postavení těchto služeb však nebylo upraveno zákonem. Přelomem bylo schválení zákona č. 244/1991 Sb., o Federální bezpečnostní informační službě a o používání zpravodajských prostředků, který byl první takovou úpravou v celé střední a východní Evropě. Po rozdělení ČSFR 31.12.1992 byla tato služba zrušena a nahrazena Bezpečnostní informační službou České republiky.³⁹ V té době byl schválen rovněž zákon o Vojenském obranném zpravodajství. Obě tyto právní úpravy se týkaly fungování vnitřních služeb (tzv. kontrarozvědnou činností). Současná struktura a platná právní úprava zpravodajských služeb byla završena po roce 1994 tzv. „*střechovým zákonem*“, který poprvé ustanovil i existenci vnější civilní a vojenské služby. Specifika jednotlivých služeb jsou upravena zák. č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, zák. č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a dalšími.

Zpravodajské služby České republiky jsou standardní součástí státního mechanismu, což znamená, že jsou zřízené státem, financovány ze státního rozpočtu a mají zákonem vymezený obor působnosti a oprávnění. Specifickým rysem, nikoli však výlučným, je předmět jejich činnosti. Jedná se zejména o informace, které jsou zároveň konečným produktem jejich činnosti. Dalším prvkem je oblast působnosti v rámci národní bezpečnosti státu a okruh oprávnění, kdy tyto služby mohou využít tzv. *specifických prostředků získávání informací*. Jedná se například o krycí doklady nebo krycí prostředky. Adresátem, nikoliv

³⁷ MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A., Zpravodajské služby a zpravodajská činnost. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 87-88.

³⁸ RŮŽEK, Jiří. *V labyrintu zpravodajských služeb*. Praha: Šulc-Švarc, 2014. ISBN 978-80-7244-363-5. s. 11.

³⁹ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, v posledním znění.

bezvýhradním konzumentem všech informací, je vláda a prezident republiky. Informace, které služba bude poskytovat, musí posoudit a schválit ředitel této služby. Pokud by to bylo v zájmu služby, může ve výjimečných případech sdělení informace odmítnout.

Vláda zadává úkoly, koordinuje a kontroluje činnost zpravodajských služeb. S ohledem na princip demokratické kontroly vlády ze strany Parlamentu jsou i zpravodajské služby pod dohledem parlamentních orgánů, které jsou speciálně ustanoveny k tomuto účelu.⁴⁰ „Činnost zpravodajských služeb podléhá kontrole vlády, Poslanecké sněmovny a Orgánu nezávislé kontroly zpravodajských služeb České republiky.“⁴¹ Vláda dále zřizuje orgány, jejichž prostřednictvím z velké části vykonává řízení a koordinaci zpravodajských služeb České republiky.

Výbor pro zpravodajskou činnost je stálý orgán Bezpečnostní rady státu pro koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky a plánování opatření k zajištění zpravodajské činnosti a spolupráci státních orgánů, které získávají, shromažďují a vyhodnocují informace nezbytné pro zajištění bezpečnosti České republiky. Předsedou výboru je předseda vlády, místopředsdou je místopředseda vlády a ministr vnitra. Dalšími členy jsou ministr obrany, ministr zahraničních věcí, ředitel Bezpečnostní informační služby, ředitel Úřadu pro zahraniční styky a informace a ředitel Vojenského zpravodajství.⁴²

Společná zpravodajská skupina je pracovním orgánem Výboru pro zpravodajskou činnost. Jejím hlavní úkolem je usnadňovat výměnu zpravodajských informací a zajistit koordinaci mezi zpravodajskými službami České republiky, Policií České republiky, Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí.⁴³

⁴⁰ KARAFFA, Vladimír; HRINKO, Martin a ZŮNA, Jaromír. Vybrané kapitoly o bezpečnosti. Praha: CEVRO Institut (vysoká škola), 2022. ISBN 978-80-87125-35-9. s. 324.

⁴¹ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, v posledním znění.

⁴² Vláda České republiky. *Statut Výboru pro zpravodajskou činnost*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2024. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://uv.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/statut-vzc-2024.pdf>.

⁴³ Bezpečnostní rada státu. *Statut Společné zpravodajské skupiny*. Online. 2012. č. 19. [cit. 01.02.2024]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/Statut-SZS.pdf>.

3.2 Izrael

Izraelská země (*Erec Jisrael*) je místo, kde se zrodil židovský národ. Zde se odehrála významná část z dlouhých dějin tohoto národa, z nichž prvních tisíc let je zaznamenáno v Bibli; zde se formovala jeho kulturní, náboženská a národní identita; zde byl židovský národ vždy fyzicky přítomen navzdory tomu, že většina obyvatel byla vyhnána do exilu. Během dlouhých let ve vyhnanství Židé nikdy nepřetrhli svá pouta ani nezapomněli na Zemi izraelskou. Založením Státu Izrael v roce 1948 byla obnovena po 2 000 let ztracená židovská nezávislost.⁴⁴

3.2.1 Počátky židovského státu a potřeba zpravodajských služeb

První zmínku o zpravodajské činnosti starověkých Izraelitů můžeme nalézt již v Bibli, kdy se starověcí Izraelité vydali do Kanaánu, což byl úkol, který jim dal Mojžíš, aby si prohlédli zemi, obydlí Kanaánců a jejich zemědělskou úrodu. Pouze Káleb a Jozue kladně a upřímně zhodnotili, co našli.⁴⁵ Ostatní uvedli, že Kanaán je země, která požírá své obyvatele a lidé v ní jsou obří. O klíčovém významu zpravodajských služeb se Izraelité mohli poprvé přesvědčit při dobývání pevnosti Masada Římany roku 73 n.l. Tehdy římský velitel Flavius Silva zvítězil nad zélóty právě využitím doslova armády vyzvědačů, kteří mu celé dny podávali hlášení o počtu zélótů a jejich výzbroji v pevnosti.⁴⁶

Sionistické hnutí, založené Theodorem Herzlem v roce 1897, začalo podporovat přistěhovalectví Židů do Země izraelské a zakládání četných malých osad s cílem rozšířit a upevnit židovskou přítomnost v historické židovské vlasti. V roce 1915 vznikla první židovská špionážní skupina NILI („*věčný Bůh Izraele neklame*“), která měla za cíl během první světové války podpořit Spojené království v boji proti Osmanské říši v Palestině.⁴⁷ Balfourova deklarace z roku 1917 uznala právo Židů na národní domov v Izraeli, ale také zvýšila napětí mezi arabsko-izraelským

⁴⁴ NE'EMAN, Yisrael. *Arab-Israel Relations*. Přednáška. Izrael: Univerzita Haifa, 20. března 2023.

⁴⁵ BARUCIJA, Admir. *The Historical Evolution of Israeli Intelligence*. Online. 2023. s. 178-182 [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/27087696>.

⁴⁶ VOLKMAN, Ernest. *Dějiny špionáže: tajný svět špionů, vyzvědačů a rozvědčků od starověku až do doby po 11. září*. Praha: Fortuna Libri, 2008. ISBN 9788073213879. s. 13.

⁴⁷ KAHANA, Ephraim. *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*. 1. SCARECROW PRESS, 2010. ISBN 978-0-8108-5581-6. s. 41.

obyvatelstvem. Vypukly vlny násilí, které vedly k ozbrojeným střetům a vzniku palestinského nacionalismu. V roce 1920 založilo židovské vedení organizaci Hagana („*obrana*“). Arabové pokračovali v odporu vůči expanzi židovských osad, nárůstu židovské populace a zároveň vyvíjeli politický tlak na britskou správu, aby omezila aktivity židovské komunity. Pro usnadnění své operační činnosti potřebovala Hagana lepší informace o schopnostech Arabů, a to civilních i vojenských. Za tímto účelem Hagana zřídila zpravodajský orgán SHAI („*informační služba*“).⁴⁸

V roce 1931 se po sporech o využití židovského ozbrojeného odporu oddělila od Hagany organizace ETZEL („*Irgun*“). Vedoucí představitelé nové organizace prosazovali agresivnější operace proti Britům vzhledem k omezením, které Britové uvalili na přistěhovalce židů do Země izraelské a na rozšiřování židovského osídlení, a také proti Arabům, jejichž útoky byly proti Židům stále násilnější a tvrdší, zejména v letech 1936–1939, kdy proběhlo velké arabské povstání. V roce 1937 bylo v rámci ETZEL zřízeno oddělení informační služby MESHI, které ovšem nemělo dlouhého trvání, a poté, co se Britové dozvěděli o jeho existenci, bylo rozpuštěno. Po vyhlášení povstání proti britské nadvládě velitelem ETZEL Menachemem Beginem v únoru 1944 bylo zřízeno nové zpravodajské oddělení označované jako Delek. Delek v letech 1945–1948 shromažďovalo zpravodajské informace týkající se především Britů (činnosti v arabském sektoru byla velmi omezená). V roce 1940 se od ETZEL oddělila LEHI („*bojovníci za svobodu Izraele*“), která se snažila být vůči Britům ještě agresivnější. LEHI měla také zpravodajský orgán označovaný jako Makhlaka-Vav (oddělení 6) nebo HaLiga.⁴⁹

3.2.2 Vznik státu Izrael a jeho zpravodajských služeb

Konflikt se vyostřil po druhé světové válce, kdy plán OSN na rozdělení britského mandátu Palestina v roce 1947 vyvolal nepřátelství a arabsko-izraelskou válku za nezávislost v roce 1948. 15. května 1948 zaútočilo na nově vzniklý stát Izrael pět

⁴⁸ SHAI se skládala ze tří oddělení: britsko-politického, domácího a arabského. Koncem roku 1947 se začalo plánovat vytvoření sítě Yanai, rozšíření SHAI v Evropě, s centrem v Paříži. Síť se měla rozšířit i v dalších evropských zemích. Viz LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075. s. 23.

⁴⁹ Tamtéž. s. 22-24.

arabských armád zemí Egypta, Jordánska, Iráku, Sýrie a Libanonu. Izraelský stát se tomuto napadení dokázal ubránit, avšak jeho další vývoj byl poznamenán řadou ozbrojených konfliktů a útoků ze strany okolních států či teroristických organizací.⁵⁰

V 50. letech 20. století formuloval zakládající premiér David Ben Gurion základní složky toho, co se od té doby považuje za *Národní bezpečnostní doktrínu (Israel's classic defense doctrine; Israel's traditional national security doctrine)*. „V průběhu let jsme tu a tam přidali nějakou barvu a omítku, opravovali jsme a vylepšovali, některé věci jsme také zničili, ale základy zůstaly stejné. Předpoklady, z nichž vycházela tradiční doktrína národní bezpečnosti byly, že stát čelí existenční hrozbě, že existuje jasná asymetrie ve prospěch arabských států (pokud jde o rozlohu, počet obyvatel, ekonomickou základnu, politickou a vojenskou podporu a schopnost rozhodně řešit konflikt), a že Izrael nemá spojence, na které by se mohl spolehnout.“⁵¹ Tento dokument obsahuje izraelské národní cíle v oblasti bezpečnosti, kterými jsou: zajištění „přežití“ státu Izrael; ochrana územní celistvosti a bezpečnosti jeho občanů a obyvatel; ochrana hodnot a národního charakteru státu Izraele jako židovského a demokratického státu, domova židovského národa; zajištění schopnosti státu Izrael udržet si svou socioekonomickou sílu jako kterákoliv jiná vyspělá země; posílení mezinárodního a regionálního postavení státu Izrael a usilování o mír s jeho sousedními zeměmi.⁵² Národní bezpečnostní doktrína dále obsahuje tři základní bezpečnostní prvky/pilíře. Prvním je *odstrašení*, tedy postoj Izraele, který má za cíl přesvědčit arabské státy, že jejich snahy o zničení Izraele jsou marné, že budou poraženy pokaždé, když se budou snažit dosáhnout svých cílů vojenskými prostředky, a tím snížit jejich motivaci se o to vůbec pokoušet. Tento bod zahrnuje i tzv. cílené preventivní odstranění (*sikul memukad*).⁵³ Pokud by první pilíř selhal, druhý pilíř,

⁵⁰ Sinajská kampaň (1956); Šestidenní válka (1967); Opotřebovovací válka (1968-1970); Jomkipurská válka (1973); Operace Mír pro Galileu (1982); Druhá válka v Libanonu (2006).

⁵¹ MERIDOR, Dan a ELDADI, Ron. *Israel's National Security Doctrine: The Report of the Committee on the Formulation of the National Security Doctrine* (Meridor Committee), Ten Years Later. Memorandum No. 187. Institute for National Security Studies, 2019. ISBN 978-965-92713-3-7. s.11.

⁵² Tamtéž, s. 19.

⁵³ BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7. s. 364.

včasné a přesné varování, by měl Izrael upozornit na blížící se nepřátelské jednotky a poskytnout dostatek času na mobilizaci a nasazení záloh, zatímco stálé vojenské síly by „otupily“ počáteční nepřátelský útok. „Dostatečná“ doba varování byla obvykle definována jako 48 hodin. Třetím pilířem je vojenské rozhodnutí, které se týká schopnosti zabránit nepříteli pokračovat v boji. Vojenské rozhodnutí bylo určeno k obnovení selhávajícího odstrašení a prodloužení období klidu mezi válkami, nikoli k ukončení konfliktu.⁵⁴ Izraelská národní bezpečnostní strategie dosáhla významného úspěchu – nejen, že zajistila státu existenci, ale umožnila mu i prosperitu a rozvoj. Nicméně zůstávají i určité obavy a výzvy do budoucna, jako je diplomatická izolace a demografické změny.⁵⁵

7. června 1948 premiér a vrchní velitel ozbrojených sil Ben Gurion nařídil založení tří organizací: Zpravodajské oddělení generálního štábu izraelských obranných sil, Šin Bet a Politické oddělení (tehdy pod ministerstvem zahraničí).⁵⁶ V prosinci roku 1949 vyjmul Ben Gurion Politické oddělení z pravomoci ministerstva zahraničí a podřídil je přímo sobě. Později mu dal i nové jméno – Institut pro zpravodajské informace a zvláštní operace. Běžněji se mu říká Mossad („institut“). Zřízením Mossadu vykrytalizovaly izraelské zpravodajské služby ve tři organizace, které víceméně existují dodnes – ve vojenskou rozvědku a kontrarozvědku Aman (*Ředitelství vojenského zpravodajství*), která dodává informace izraelské armádě; Šabak (*Všeobecná bezpečnostní služba*), jež má na starosti zpravodajství na izraelském území, boj proti terorismu a kontrašpionáž, a Mossad, který provádí tajné operace za hranicemi země.

⁵⁴ FREILICH, Charles. *Israeli National Security: A New Strategy for an Era of Change*. United States of America: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-19-060293-2. s. 23-24.

⁵⁵ Tamtéž, s. 3.

⁵⁶ BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7. s. 10.

4 Vzájemné vztahy a spolupráce vybraných zemí

Vztahy obou zemí se začaly vyvíjet již v roce 1918, kdy se krátce po svém vzniku Československo stalo jednou z mála zemí, která oficiálně uznala židovskou národnost, což pramenilo i z osobní iniciativy prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka. Ten jako první hlava státu navštívil britskou mandátní Palestinu v roce 1927. V roce 1948 byl vyhlášen Stát Izrael a Československo sehrálo klíčovou roli v podpoře jeho existence. „*První dodávka zbraní tam směřovala již v lednu roku 1948. Do listopadu 1948 do Izraele došlo 80 letadel. Československo na svém území poskytlo výcvik asi 200 izraelským specialistům, pilotům či parašutistům.*“⁵⁷ S počátkem studené války se však vzájemné vztahy začaly ochlazovat a byly obnoveny až ve druhé polovině 80. let. Prezident Václav Havel jako první nejvyšší představitel států střední a východní Evropy vykonal oficiální návštěvu Izraele v dubnu 1990.

Bilaterální vztahy mezi Českou republikou a Izraelem jsou dlouhodobě na vysoké úrovni. Jednou z klíčových oblastí spolupráce obou zemí je již delší dobu obrana a bezpečnost. V posledních letech realizovala česká armáda ve spolupráci s Izraelem několik významných modernizačních projektů.⁵⁸ České ministerstvo obrany uzavřelo smlouvu na nákup 48 izraelských protiletadlových raket dlouhého doletu I-Derby pro protiletadlový raketový systém SPYDER, který byl dříve zakoupen od Izraele. Kontrakt na střely má hodnotu 2,8 miliardy korun a má být dokončen do roku 2027. Izraelský výrobce bezpilotních letounů, společnost Elbit Systems, plánuje v České republice zřídit nejmodernější vývojové, výrobní a školicí centrum. Tuzemským partnerem Izraelců je LPP, česká společnost zaměřená na civilní a vojenskou avioniku, autonomní řízení, termokamery nebo

⁵⁷ Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. *Bilaterální vztahy mezi Izraelem a Českou republikou*. Online. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z:

<https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.

⁵⁸ Czech Army & Defence Magazine. *Defence cooperation between the Czech Republic and Israel*. Online. 2024 [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: <https://www.czdefence.com/article/jana-cernochovas-visit-to-israel-confirmed-the-high-level-of-defence-cooperation-between-the-czech-republic-and-israel>.

zaměřovací dalekohledy. Toto centrum bude první svého druhu v evropské části NATO.⁵⁹

Pro Izrael je hlavní hodnotou stabilní podpora České republiky v rámci mezinárodních institucí. Tato podpora je důležitá zejména v rámci EU, kde sílí protiizraelské nálady. Češi zřejmě díky svým historickým zkušenostem, zájmům, hodnotám a částečně i idealismu lépe chápou izraelskou pozici a perspektivu.⁶⁰

4.1 Mezinárodní zpravodajská spolupráce

Mezinárodní spolupráce zpravodajských služeb (*liaison*) je tak trochu oxymóron. Shromažďování zpravodajských informací je v jádru projevem individuálních státních zájmů.⁶¹ S výjimkou několika velkých států, jako jsou USA, Rusko nebo Čína, které působí na globální úrovni, země s omezenějšími zdroji či působící v oblastech bez dostupných prostředků potřebují rozšířit svou působnost a navázat tak spolupráci s dalšími partnerskými službami. Zejména v boji proti globálním teroristickým hrozbám je tato spolupráce nezbytným předpokladem.⁶² V některých případech udržují zpravodajské služby kontakty i v situacích, kdy oficiální vztahy mezi danými zeměmi jsou velmi omezené nebo neexistují vůbec. Jako příklad lze uvést diplomatické styky izraelského Mossadu v arabských zemích, se kterými Izrael neměl v minulosti žádné oficiální styky.⁶³ Zároveň je také platné tzv. „*pravidlo třetí strany*“, které stanovuje, že informace poskytnuté jednou zpravodajskou službou jsou adresovány výhradně straně druhé. Předání těchto informací třetím stranám není dovoleno bez souhlasu původce této informace.

⁵⁹ CzechTrade Israel team. *The cooperation between the Czech Republic and Israel is proving to be fruitful*. Online. Praha: Czech Trade Promotion Agency, 2023. [cit. 05.01.2024]. Dostupné z: <https://www.czechtradeoffices.com/en/il/news/the-cooperation-between-the-czech-republic-and-israel-is-proving-to-be-fruitful>

⁶⁰ Herzl Center for Israel Studies. *Postoje Čechů k Izraeli 2022*. Online. Praha: Peace Research Center Prague, 2022. [cit. 05.01.2024]. Dostupné z: https://www.proprague.cz/s/HCIS_PRCP_Public-attitudes-towards-Israel_REPORT_CZ_Finalni-1.pdf.

⁶¹ LANDER, Stephen. *International intelligence cooperation: an inside perspective*. Online. 2010. [cit. 28.1.2024]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0955757042000296964>

⁶² MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A., *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 229.

⁶³ Tamtéž, s. 230.

§ 10 zákona o zpravodajských službách České republiky stanoví, že spolupráci se zpravodajskými službami cizí moci mohou zpravodajské služby uskutečňovat pouze se souhlasem vlády. Tato spolupráce zahrnuje nastavení komunikačních kanálů a oboustrannou výměnu informací v rámci efektivního partnerství. § 23 zákona o ochraně utajovaných informací uvádí, že usnesení vlády o spolupráci jsou utajovaná.⁶⁴ „V současné době je BIS oprávněna bilaterálně spolupracovat s více jak stovkou služeb z 65 zemí (...) Nejaktivnější je komunikace s partnery ze sousedních zemí, s kterými sdílíme stejné problémy a zkušenosti, a se službami členských států NATO (...) Pro případ naléhavé potřeby, vycházející z bezprostředního rizika, je BIS připravena a schopna navázat spojení i se zpravodajskými službami, které jsou mimo akční radius jejích kontaktů.“⁶⁵ Vzájemná spolupráce mezi zpravodajskými službami České republiky a Izraelem se jeví jako vhodná, i vzhledem k některým historickým událostem, jako je odhalení sudetoněmeckého profesora Kurta Sita pracujícího v Izraeli jako špiona pro Československo v roce 1961⁶⁶; hrozba teroristického útoku na židovské objekty v Praze v roce 2006⁶⁷; podezřelý výbuch na pražské ambasádě, který zabil palestinského velvyslance v roce 2014 nebo kybernetická špionáž hnutí Hizballáh v České republice v roce 2018⁶⁸.

⁶⁴ POKORNÝ, Ladislav. Zákon o zpravodajských službách České republiky: Zákon o Bezpečnostní informační službě; Zákon o Vojenském zpravodajství: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-378-5. s. 78-80.

⁶⁵ Bezpečnostní informační služba. *Mezinárodní spolupráce*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/mezinarodni-spoluprace/>

⁶⁶ DENÉCÉ, Eric a David ELKAÏM. *Les services secrets israéliens, Aman, Mossad et Shin Beth*. 1. Tallandier, 2014. ISBN 9791021001640. s. 57.

⁶⁸ Bezpečnostní informační služba. BIS přispěla k odhalení a vypnutí hackerských serverů Hizballáhu. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/aktuality/koudelka-bis-prispela-k-odkryti-a-vypnuti-hackerskych-serveru-hizballahu-017f44eb.html>.

5 Současná zpravodajská komunita České republiky⁶⁹

5.1 Bezpečnostní informační služba

„Byl zpravodajstvím fascinován, a v té době viděl vzor v izraelském Mossadu, včetně likvidační skupiny Kidon. Není divu, že tyhle představy šly těžko zhmotnit v polistopadovém období, kdy převládala nálada mít i sametové zpravodajské služby.“⁷⁰

Bezpečnostní informační služba (BIS) je institucí demokratického státu zodpovědnou za plnění úkolů stanovených zákonem. Jedná se o zpravodajskou organizaci působící uvnitř českého státu. BIS funguje jako bezpečnostní sbor, jehož členové jsou ve služebním poměru, disponují služebními hodnostmi a hodnostními označeními. Práva a povinnosti BIS jsou stanoveny zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky. Získané informace BIS předává prezidentu republiky, vládě (včetně předsedy vlády a jednotlivých ministrů) a také státním a policejním orgánům.⁷¹ BIS, jako služba vnitřní a civilní, v rámci své působnosti získává, shromažďuje a vyhodnocuje informace týkající se jevů, záměrů a činností, které přímo či nepřímo závažným způsobem ohrožují demokratické základy České republiky. Tato ohrožení mohou zahrnovat ústavní principy, bezpečnost, suverenitu, územní integritu a lidská práva občanů ČR. Demokratické základy politického systému ČR, stanovené v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a v ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, zahrnují princip právního státu a jeho právního řádu, svobodné volby, oddělení moci mezi zákonodárnou, výkonnou a soudní moc, zastupitelskou demokracii a parlamentní systém, ochranu občanských svobod, včetně svobody projevu, shromažďování, vyznání a vlastnictví, rovnost přístupu k právům a svobodám.⁷²

⁶⁹ Viz *Tabulka 1: Struktura zpravodajských služeb České republiky*.

⁷⁰ Míněno Jan Schneider, bývalý vedoucí Krajského úřadu ÚOÚD/FIS v Hradci Králové. Viz RŮŽEK, Jiří. *V labyrintu zpravodajských služeb*. Praha: Šulc – Švarc, 2014. ISBN 978-80-7244-363-5. s. 92.

⁷¹ Bezpečnostní informační služba. *O nás*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/o-nas/>.

⁷² MICHÁLEK, L., POKORNÝ, L., STIERANKA, J., MARKO, M., VAŠKO, A., *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 115-116.

Oblasti působnosti

Extremismus. BIS v rámci své působnosti podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona o zpravodajských službách získává, shromažďuje a vyhodnocuje informace o jevech, záměrech a činnostech, které závažným způsobem ohrožují demokratické základy ČR, bezpečnost, suverenitu, územní celistvost a lidská práva, čímž lze rozumět právě extremismus. „BIS se tedy zabývá aktivitami subjektů, které se otevřeně či skrytě hlásí k ideologii neslučitelné s právním řádem a demokratickými základy ČR, nebo jejichž aktivity jsou motivovány politicky, ekonomicky či sociálně a které zároveň podněcují k boji proti demokratickému zřízení ČR, k násilným akcím zaměřeným proti představitelům demokratického zřízení, ideologickým odpůrcům a jiným skupinám osob či k potírání práv určitých skupin obyvatel. BIS sleduje i jevy s tím související, které zejména v dlouhodobějším horizontu mohou zvyšovat napětí ve společnosti a přispívat k nedůvěře obyvatel v demokratické principy a právní řád ČR.“⁷³ Extremismus je v České republice definován pouze jako úřední pojem, v žádné zákonné normě není výslovně právně zakotven. Ministerstvo vnitra ČR používá následující definici extremismu: „*Pojmem extremismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy), svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy), nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy), svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy), volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy), ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy), svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu,*

⁷³ Bezpečnostní informační služba. *Demokracie a ústavnost*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/demokracie-a-ustavnost/>.

příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).⁷⁴

Ochrana před infiltrací zpravodajských služeb cizí moci a špionáží. Podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona o zpravodajských službách zabezpečuje BIS informace o zpravodajských službách cizí moci. Kontrarozvědnou činností (kontrašpionáží) lze rozumět získávání, shromažďování a vyhodnocování informací o jevech, záměrech a činnostech zpravodajských služeb cizí moci či fyzických nebo právnických osobách jednajících v zájmu cizí moci.⁷⁵ Jedná se tedy o ochranu před infiltrací cizí zpravodajské služby a špionáží, kontrarozvědná činnost úzce souvisí s ochranou utajovaných informací.⁷⁶ Špionáž je v českém právním řádu trestněprávně definována jako trestný čin vyzvědačství podle § 316 trestního zákoníku.

Ochrana utajovaných informací. Podle § 5 odst. 1 písm. c) zákona o zpravodajských službách zabezpečuje BIS informace o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství. Státním a služebním tajemstvím je nutno rozumět utajované informace podle zákona o ochraně utajovaných informací. BIS zpravodajsky chrání subjekty, které s utajenými informacemi pracují, a vyhodnocuje potenciální nebezpečí úniku utajovaných informací.⁷⁷ V roce 1998 bylo například nařízeno řediteli BIS předložit vládě analýzu pohybu utajovaných usnesení vlády a identifikovat slabá místa, která by mohla vést k úniku tajných informací z důvěrných jednání na schůzích vlády. Tato analýza zahrnovala také zkoumání možných příčin úniku tajných materiálů projednaných na schůzi vlády dne 5. srpna 1998.⁷⁸

Ochrana ekonomických zájmů. Podle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o zpravodajských službách zabezpečuje BIS informace o činnostech, jejichž

⁷⁴ Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území české republiky v roce 2022*. Online. Praha: Odbor bezpečnostní politiky, 2023. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava2022-pdf.aspx>.

⁷⁵ Výbuchy muničních skladů ve Vrběticích.

⁷⁶ Špionáž je v českém právním řádu trestněprávně definována jako trestný čin vyzvědačství podle § 316 trestního zákoníku.

⁷⁷ Trestné činy vyzvědačství (§ 316 trestního zákoníku); ohrožení utajované informace (§ 317); ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318).

⁷⁸ Usnesení vlády ČR č. 588/1998 ze dne 9. září 1998.

důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy ČR. Pravděpodobně nejširší oblastí zájmu zpravodajské služby jsou ekonomické zájmy, a to kvůli jejich výrazné neurčitosti. Ekonomické dopady, ať už přímé či nepřímé, lze identifikovat téměř v jakémkoli odvětví, což poskytuje BIS velmi rozsáhlou oblast působnosti. Podle přechodných ustanovení v § 157 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, pokud se v dosavadních právních předpisech mluví o utajovaných skutečnostech nebo o státním a služebním tajemství, rozumí se tím utajované informace podle tohoto zákona. „Významným ekonomickým zájmem se rozumí zájem na funkčnosti systémů s plošným hospodářským dosahem (energetika, doprava, zdravotnictví, telekomunikace, bankovníctví, výběr daní) a na optimální správě majetku (finance, majetkové podíly, nemovitý majetek, nehmotný majetek), jehož ztráta by mohla ohrozit nebo omezit základní funkce státu.“⁷⁹

Organizovaný zločin. V oblasti organizovaného zločinu se BIS „zabývá aktivitami subjektů, které s využitím nelegálních či nelegitimních metod maximalizují nebo legalizují svůj zisk nebo se snaží zakrýt a bezkolizně realizovat svoje zájmy způsobem, jenž ohrožuje bezpečnostní a ekonomické zájmy státu.“⁸⁰ Trestní zákoník definuje v § 129 organizovanou zločineckou skupinu jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti. Tato definice bude mít však význam spíše pro policii a pro trestní řízení, nikoliv pro zpravodajskou službu. Zpravodajská služba se bude totiž zabývat aktivitami dosud „legálními“ či na hraně zákona, které nedosahují intenzity trestného činu. Bude se tak jednat o aktivity zaměřené zejména na nepřípustné ovlivňování veřejnoprávních orgánů, moci výkonné, soudní i zákonodárné, nelegitimní ovlivňování legislativního procesu.⁸¹

⁷⁹ Bezpečnostní informační služba. *Ekonomické zájmy státu*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/ekonomicke-zajmy-statu/>.

⁸⁰ Bezpečnostní informační služba. *Organizovaný zločin*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/organizovany-zlocin/>.

⁸¹ POKORNÝ, Ladislav. *Zákon o zpravodajských službách České republiky: Zákon o Bezpečnostní informační službě ; Zákon o Vojenském zpravodajství: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-378-5. s. 12.

Terorismus. Další významnou a důležitou oblastí působnosti BIS je oblast terorismu. „*Terorismus je násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.*“⁸² Trestněprávní definici terorismu přináší zejména ustanovení § 311 Teroristický útok⁸³ a § 312 Teror trestního zákoníku, který v těchto ustanoveních adaptuje protiteroristické mezinárodní úmluvy, jimiž je ČR vázána. Ochrana se v obou případech podle § 313 trestního zákoníku poskytuje též cizím státům.

Další oblasti působnosti

Podle § 5 odst. 4 zákona o zpravodajských službách plní BIS navíc i další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, již je ČR vázána. Z tohoto hlediska lze chápat oblast působnosti BIS jako otevřenou a výčet spíše jako ukázkový. Důležité je poznamenat, že při rozšíření pravomocí zpravodajské služby musí být vždy dodržován právní rámec na úrovni podzákonných předpisů.

Obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami. BIS má rovněž rozšířenou působnost v oblasti zabezpečení informací týkajících se obchodu s vojenským materiálem, výbušninami a šířením zbraní hromadného ničení (tzv. proliferace zbraní hromadného ničení). Zabývá se i takzvanými položkami dvojího užití, což jsou výrobky a technologie původně určené pro civilní použití, ale mohou být zneužity k výrobě ZHN pro vojenské účely nebo k teroristickým útokům. V této oblasti jsou státu uloženy povinnosti podle mezinárodních úmluv týkajících se odzbrojení a nešíření zbraní ZHN a položek dvojího užití. BIS a další zpravodajské služby rovněž monitorují vývoz, dovoz a tranzit těchto materiálů přes území České republiky a spolupracují s příslušnými státními orgány.

Kybernetická bezpečnost. BIS se v rámci své působnosti zabývá též informacemi o činnostech, které by mohly představovat hrozby pro kritickou informační a komunikační infrastrukturu v oblasti kybernetické bezpečnosti. Tato činnost úzce souvisí s ochranou kritické infrastruktury ČR, tedy ochranou

⁸² Bezpečnostní informační služba. *Terorismus*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>.

⁸³ Teroristické útoky na vlaky na Mladoboleslavsku.

bezpečnosti a významných ekonomických zájmů ČR. „BIS se zabývá např. šetřením nejrůznějších druhů elektronických útoků s dopadem na chráněné zájmy ČR, a dále shromažďováním a analýzou informací o reálných či potenciálních hrozbách a rizicích souvisejících s provozováním strategických informačních a komunikačních systémů, jejichž zničení či narušení by mohlo mít vážný dopad na bezpečnost či ekonomické zájmy ČR. Jedná se zejména o systémy úřadů a institucí veřejné správy či dalších právnických osob, včetně soukromoprávní sféry, u kterých se předpokládá zvýšená ochrana v souvislosti s jejich významem či ve vazbě na jejich potenciální zařazení mezi subjekty kritické infrastruktury ČR.“⁸⁴

5.2 Úřad pro zahraniční styky a informace

Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) je rovněž službou civilní, ale oproti BIS „zabezpečuje informace mající původ v zahraničí, důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.“⁸⁵ Oprávnění Úřadu pro zahraniční styky a informace (UZSI), stanovená v zákoně o zpravodajských službách, platí výhradně pro jeho činnost na území České republiky. Aktivity UZSI v zahraničí nelze v souladu s mezinárodním právem veřejným regulovat národními právními předpisy, aby nedocházelo k porušení suverenity cizích států. Činnost a rozsah působnosti UZSI v zahraničí nejsou právně tak detailně upraveny, jako je tomu u vnitřních zpravodajských služeb. UZSI nedisponuje samostatným zákonem, který by řídil jeho činnost. Právní rámec pro činnost UZSI je stanoven pouze tzv. střežovým zákonem, konkrétně zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky. Působnost UZSI v zahraničí nelze právně regulovat vnitrostátními právními předpisy, jedná se tak o činnost *extra legem* – zákonem neupravenou.

⁸⁴ Bezpečnostní informační služba. *Kybernetická bezpečnost*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/kyberneticka-bezpecnost/>.

⁸⁵ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, v posledním znění, § 5 odst. 2.

Oblasti působnosti

UZSI získává především politické informace o zahraničně politickém dění a záměrech, které mohou ovlivnit zájmy České republiky, ekonomické informace o skutečnostech, jež mohou mít vliv na strategické ekonomické zájmy, ekonomický vývoj a ekonomickou bezpečnost České republiky, bezpečnostní informace o mezinárodním terorismu a jiných bezpečnostních hrozbách ohrožujících bezpečnostní zájmy České republiky a její mezinárodní závazky.⁸⁶

5.3 Vojenské zpravodajství

„Česká republika disponuje vojenskými zpravodajskými schopnostmi, které přispívají ke komplexnímu zpravodajskému zabezpečení obranných funkcí státu prostřednictvím vícezdrojové verifikované zpravodajské produkce. Ta zahrnuje zajišťování strategických i situačních zpravodajských informací a je realizována ve všech relevantních operačních doménách.“⁸⁷

Oblasti působnosti

Vojenské zpravodajství (VZ) je jedinou zpravodajsko-bezpečnostní vojenskou službou, jež naplňuje model, ve kterém je sloučena vnitřní i vnější působnost. Podle § 5 odst. 3 zákona o zpravodajských službách zabezpečuje informace *„mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost České republiky, o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany, o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky, o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany České republiky.“⁸⁸*

VZ především zabezpečuje zpravodajské informace týkající se možných hrozeb národní bezpečnosti ČR, jejího vojenského ohrožení, podílí se na ochraně

⁸⁶ Úřad pro zahraniční styky a informace. *Kdo jsme*. Online. Praha: Úřad pro zahraniční styky a informace, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.uzsi.cz/kdo-jsme.html>.

⁸⁷ Vláda České republiky. *Obranná strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. bod. 78. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna_strategie_c_r_2023_final.pdf.

⁸⁸ Zákon č. 153/1994 Sb., *o zpravodajských službách České republiky* v posledním znění, § 5 odst. 3.

utajovaných informací z oblasti vojenství, provádí prověřování a kontrarozvědnou činnost v resortu obrany. V souvislosti s účastí jednotek Armády ČR v zahraničních misích provádí také zpravodajskou podporu v těchto misích. VZ plní i další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, jíž je ČR vázána. Jedná se zejména o oblasti vojenské zpravodajské spolupráce na základě uzavřených (tajných) mezinárodních smluv a v rámci společné obrany Severoatlantické aliance (NATO), v rámci operací pod záštitou Organizace spojených národů (OSN) či EU, tj. mezinárodních organizací, jejichž členem je ČR.⁸⁹ VZ od roku 2004 každoročně informuje veřejnost o výsledcích své činnosti prostřednictvím výroční zprávy, jež obsahuje veškeré informace, které lze s ohledem na legislativu o zpravodajských službách a o ochraně utajovaných informací veřejnosti poskytnout. Informace jdoucí nad uvedený rámec může Vojenské zpravodajství poskytovat pouze oprávněným adresátům daným příslušnými právními předpisy, které upravují podávání zpráv zpravodajskými službami.⁹⁰

Zajišťování kybernetické obrany České republiky je specifickou oblastí působnosti VZ, na kterém se podílí od roku 2015. Za tímto účelem vzniklo Národní centrum kybernetických operací (NCKO), jehož úkolem je vytvoření účinného systému obrany v kybernetickém prostoru tak, aby Česká republika byla v případě kybernetického útoku schopna zabezpečit ochranu civilního obyvatelstva a infrastruktury. Chce-li aktivně zasáhnout v oblasti kybernetického prostoru, musí mít kromě splnění podmínek stanovených zákonem také souhlas ministra obrany s daným zákrokem. Kromě toho rozhoduje ministr obrany o použití sledování osob a věcí na žádost ředitele Vojenského zpravodajství.⁹¹

Specifika organizačního členění

Vojenská diplomacie je specifický prvek zařazený do struktury výkonu VZ. Jedná se o „*soubor diplomatických aktivit, které jsou prováděny primárně za účelem*

⁸⁹ Vojenské zpravodajství. *Kdo jsme*. Online. Praha: Vojenské zpravodajství, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/kdo-jsme-35>.

⁹⁰ Vojenské zpravodajství. *Žádost ze dne 01. 11. 2019 o poskytnutí informací podle zákona č. 160/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím*. Online. Praha: Vojenské zpravodajství, 2019. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/uploads/127-Zadost-1-11-2019.pdf>.

⁹¹ Zákon č. 289/2009 Sb., o Vojenském zpravodajství, v posledním znění.

realizace zájmů státu v oblasti vojenské a bezpečnostní politiky. V praxi je její součástí především získávání a analýza informací o stavu ozbrojených sil a bezpečnostní situace v zahraničních státech.⁹² Vojenská diplomacie plní úkoly na politicko-vojenské a vojenskostrategické úrovni. Pro úspěšnou činnost je důležitá koordinace a spolupráce mezi zpravodajskou agenturou a organizačním celkem, ve kterém je vojenská diplomacie začleněna, je také důležité harmonizovat někdy rozdílné pohledy na prioritizaci jejich činnosti.⁹³

Satelitní centrum České republiky (SATCEN) je národní autoritou pro obrazové zpravodajství a gestorem kosmického průzkumu. Jako součást Vojenského zpravodajství a s plnou operační schopností od roku 2020 SATCEN poskytuje detailní zpravodajské informace o zájmových oblastech a objektech a má přístup k nejpřesnějším komerčním datům a dalším datovým zdrojům. Díky vlastní infrastruktuře může SATCEN programovat družice a přijímat data, která jsou následně analyzována a distribuována zadavatelům.⁹⁴

System zpravodajského zabezpečení v rámci Armády České republiky není součástí Vojenského zpravodajství (je řízen náčelníkem Generálního štábu AČR). Tento systém zahrnuje zpravodajství, síly a prostředky průzkumu a elektronického boje, geografické a hydrometeorologické zabezpečení.

⁹² PAJTINKA, E. *Základy teorie a praxe diplomacie*. 1.vyd. Bratislava: PAMIKO spol. s.r.o., 2015. ISBN 978-80-85660-11-1, s. 17.

⁹³ KARAFFA, Vladimír; HRINKO, Martin a ZŮNA, Jaromír. *Vybrané kapitoly o bezpečnosti*. Praha: CEVRO Institut (vysoká škola), 2022. ISBN 978-80-87125-35-9. s. 334.

⁹⁴ Vojenské zpravodajství. *Satelitní centrum – SATCEN*. Online. Praha. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/satelitni-centrum-satcen-47>.

6 Současná struktura zpravodajských služeb Izraele⁹⁵

6.1 Ředitelství vojenského zpravodajství (*Agaf Hamod'in*)

„Kdybychom měli čelit válce (...) byl bych zcela závislý na zprávách a odhadech naší vojenské zpravodajské služby (Aman), která je pravděpodobně nejpropracovanějším a nejschopnějším útvarem ze všech služeb IDF. Podle mého názoru nemá konkurenci v žádné zpravodajské službě evropské nebo americké armády.“⁹⁶

Většinu jednotek Izraelské armády (IDF; Tzahal) tvoří zálohy, které nelze z ekonomických důvodů mobilizovat dlouhodobě. V důsledku toho kladou představitelé hebrejského státu na vojenské zpravodajské služby (ve srovnání s jinými státy) mimořádné požadavky. Hlavním a klíčovým úkolem je poskytovat vládě včasné varování a výstrahy před nebezpečím útoku, zejména ze strany arabských armád shromážděných podél izraelských hranic. Varování musí být doručeno nejméně 48 až 72 hodin před vojenským útokem na Izrael, aby generální štáb mohl mobilizovat své rezervy.⁹⁷ Aman vydává denní přehled informací a roční hodnocení národních zpravodajských služeb.⁹⁸

Organizační členění a oblasti působnosti

Aman je největší izraelskou zpravodajskou službou, která má pod svým velením rovněž nejlepší izraelskou operační jednotku „*Sayeret Matkal*“. Jednotka není součástí žádného regionálního velitelství. Reaguje pouze na rozkazy náčelníka generálního štábu. Pracovníci jednotky jsou vybíráni s maximální péčí, prostřednictvím přísných testů a náročných fyzických zkoušek; jsou specializováni na průzkumné operace (navigace, orientace, používání široké škály vozidel atd.)

⁹⁵ Viz Obrázek 1: Schéma izraelské zpravodajské komunity, a Viz Tabulka 2: Struktura zpravodajských služeb Izraele.

⁹⁶ LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075. s. 207.

⁹⁷ DENÉCÉ, Eric a David ELKAÏM. *Les services secrets israéliens, Aman, Mossad et Shin Beth*. 1. Tallandier, 2014. ISBN 9791021001640. s. 73.

⁹⁸ KAHANA, Ephraim. *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*. 1. SCARECROW PRESS, 2010. ISBN 978-0-8108-5581-6. s. 182-184.

a mají k dispozici nejmodernější technologické vybavení.⁹⁹ Díky službě Aman patří Izrael do velmi malé skupiny států, které např. navrhují, staví, vypouští a provozují špionážní družice.¹⁰⁰

Největší jednotkou služby Aman je *oddíl 8200 (SIGINT)*. Vojáci zde mají na starosti vývoj a využívání nástrojů pro sběr, analýzu, zpracování a předávání získaných informací příslušným orgánům. Jednotka má vnitřní i vnější působnost a v době války se připojuje k bojovým polním velitelstvím, aby umožnila rychlejší tok informací. Významným počinem této jednotky, který získal mezinárodní věhlas, bylo zachycení radiotelefonního rozhovoru mezi egyptským prezidentem Gamálem Abdal Násirem a jordánským králem Husajnem ráno druhého dne šestidenní války. Tento rozhovor poskytl Izraeli důležitý důkaz pro zdůvodnění jeho politiky v prvních dnech války.¹⁰¹ Další je *oddíl 9900 (VISINT)*, v jehož rámci např. pracují i vojáci programu nazvaného „*Roim Rachok*“, kteří mají diagnostikovaný autismus. Tito jedinci jsou schopni s neuvěřitelnou přesností analyzovat, interpretovat a porozumět satelitním snímkům a mapám. Jejich práce výrazně přispívá k ochraně izraelského obyvatelstva, a samotná jednotka se odlišuje od ostatních v obranných silách Izraele.¹⁰² Mezi další můžeme zařadit *oddíl 504 (HUMINT)*, který je poměrně malou elitní jednotkou, jejíž pracovníci pro zvláštní úkoly „*katamim*“ mají za úkol shromažďovat informace z lidských zdrojů.¹⁰³ Dále „*Aman Zeeviho-Farkaše a Daganův Mossad společně vyvinuly nový operační systém, jež nazvali HUGINT; kombinoval získávání informací jak pomocí lidských zdrojů (HUMINT), tak elektronickou cestou (SIGINT)*“. Využíval

⁹⁹ The Israel Defense Forces. *Military Intelligence Directorate*. Online. 2021. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.idf.il/en/mini-sites/directorates/military-intelligence-directorate/military-intelligence-directorate/>.

¹⁰⁰ Goldman, Zachary K., Samuel J. Rascoff, and Jane Harman. *Global Intelligence Oversight: Governing Security in the Twenty-First Century*. New York: Oxford Academic, 2016. ISBN 978-0190458072 s. 144.

¹⁰¹ LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075. s. 207.

¹⁰² The Israel Defense Forces. *One of the IDF's Most Unique Intelligence Teams: The Group Within Unit 9900*. Online. IDF Editorial Team, 2015. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.idf.il/en/mini-sites/our-soldiers/one-of-the-idf-s-most-unique-intelligence-teams-the-group-within-unit-9900/>.

¹⁰³ KAHANA, Ephraim. *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*. India: Pentagon Press, 2010. ISBN 978-0-8108-5581-6. s. 298.

*agentů Mossadu i elektronických metod ke zlepšení schopnosti jednotky 8200 odposlouchávat zprávy nepřítele.*¹⁰⁴

6.2 Všeobecná bezpečnostní služba (Sherut Ha-Bitachon Ha-Klali)

8. února 1949 schválil premiér David Ben Gurion zřízení Všeobecné bezpečnostní služby (Šabak). Hlavním základem nové organizace se měla stát jednotka „Mahatz“, jež vznikla po rozpuštění *Hagany* a vytvoření IDF a kterou tvořili především veteráni *SHAI* (informační služba *Hagany*). Po vraždě politického aktivisty Rudolfa Kastnera se v roce 1957 musela zveřejnit její existence. Od té doby se organizace dostala pod parlamentní dohled a kontrolu a také pod přísnější veřejnou kontrolu. Dne 9. října 1963 oznámil premiér Levi Eškol, že v souladu s doporučeními „*Yadin-Scherfovy*“ komise bude ředitel bezpečnostní služby podřízen přímo premiérovi.¹⁰⁵ Šabak je státní organizace odpovědná za zajištění bezpečnosti státu. Zákon č. 5762-2002, o Všeobecné bezpečnostní službě, upravuje poslání, funkce a pravomoci služby Šabak a stanoví její základní aspekty činnosti.¹⁰⁶

Oblasti působnosti

Podle bodu 7 zákona o Všeobecné bezpečnostní službě má Šabak na starosti ochranu státní bezpečnosti, pořádku a demokratického systému proti hrozbám terorismu, sabotáže, podvracení, špionáže a vyzrazování státních tajemství. Tato zpravodajská služba má za úkol rovněž jednat tak, aby chránila a prosazovala další zájmy státu, které jsou životně důležité pro bezpečnost státu. Toto zahrnuje maření a předcházení nezákonným činnostem zaměřeným na poškození bezpečnosti státu nebo pořádku či institucí demokratického režimu; ochranu osob, informací a míst určených vládou; stanovení směrnic o bezpečnostní klasifikaci pro funkce ve veřejné službě a v jiných orgánech (stanoví vláda), s výjimkou

¹⁰⁴ BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7. s. 185.

¹⁰⁵ LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075. s. 177.

¹⁰⁶ Knesset. *General Security Service Law, 5762-2002*, Online. Bod 2, písm. a). [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: https://main.knesset.gov.il/EN/about/history/Documents/kns15_GSS_eng.pdf.

veřejně jmenovaných osob a soudců; stanovení bezpečnostní způsobilosti osob zastávajících funkci pro bezpečnostní klasifikace, včetně použití testů na detektoru lži; zavádění ochranných postupů pro orgány určené vládou; provádění zpravodajského výzkumu a poskytování poradenství a hodnocení pozic pro vládu a další orgány určené vládou; shromažďování a přijímání informací pro ochranu a prosazování zájmů.

Pro plnění svých funkcí je dle bodu 8 tohoto zákona Šabak způsobilý přijímat a shromažďovat informace; předávat informace jiným orgánům; vyšetřovat podezřelé osoby v souvislosti se spácháním trestných činů nebo provádět vyšetřování za účelem předcházení trestným činům; požádat o součinnost při plnění úkolů každou osobu, která není zaměstnancem služby. Nicméně nemá žádnou výkonnou pravomoc; pro účely vynucování využívá pomoci izraelské policie (na území Státu Izrael) nebo IDF (na území Judeje a Samaří).¹⁰⁷

Bod 9 tohoto zákona dále upravuje specifické postavení služby v rámci pohraničních stanic¹⁰⁸, kdy pro účely plnění funkcí služby lze v určitých případech provádět prohlídku těla, nástrojů, zavazadel, vozidla nebo jiného zboží jakékoli osoby, zabavit jakýkoli předmět nebo shromažďovat informace (za přítomnosti dotyčné osoby).

Podle bodu 10 tohoto zákona může předseda vlády písemně povolit vstup do vozidel nebo prostor, provádět v nich prohlídku a shromažďovat informace v nepřítomnosti a bez vědomí jejich vlastníka nebo držitele, je-li přesvědčen, že předmětné vozidlo nebo prostory obsahují důležité informace pro plnění funkcí služby Šabak. Prohlídku může nařídit i vedoucí služby bez předchozího souhlasu, pokud je přesvědčen, že prohlídka je nezbytná a nelze ji odkládat (princip neodkladných a neopakovatelných úkonů). Ředitel Šabak je povinen neprodleně informovat předsedu vlády o provedení tohoto úkonu, nejpozději však do 72 hodin,

¹⁰⁷ LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075. s. 178.

¹⁰⁸ Hraniční stanicí je kontrolní bod na přechodu mezi Izraelem a Západním břehem Jordánu a pásmem Gazy.

a také každých 30 dnů předložit generálnímu prokurátorovi zprávu o udělených povoleních podle tohoto bodu.

Organizační členění

Šabak se skládá z divize pro arabské záležitosti, která je zodpovědná za boj proti terorismu a monitorování palestinských hnutí. Historicky se tato skupina věnovala boji proti *Organizaci pro osvobození Palestiny* (OOP) a její frakci *Fatah*. V současné době se zaměřuje zejména na ozbrojené křídlo hnutí *Hamás*.¹⁰⁹ Dále se jedná o *divizi pro nearabské záležitosti*, která se zabývá především kontrašpionáží a infiltruje cizí zpravodajské služby a zahraniční diplomatické mise v Izraeli. Před rozpadem sovětského bloku se tato divize dělila na dvě sekce: komunistickou a nekomunistickou. Komunistická sekce zkoumala spisy některých přistěhovalců z východní Evropy nebo ze zemí Sovětského svazu.¹¹⁰ Dalším článkem je *bezpečnostní oddělení*, které zajišťuje ochranu členů vlády, úředních budov, velvyslanectví a konzulátů, vojenského průmyslu, letišť a letadel společnosti El Al (izraelská letecká společnost).

6.3 Institut pro zpravodajství a zvláštní úkoly (Ha-Mossad Le-Modin Ule-Tafkidim Meyuhadim)

Institut pro zpravodajské a speciální operace (Mossad) je státní organizace, která má za úkol provádět zpravodajskou činnost v zahraničí. Tento úkol zahrnuje sběr zpravodajských informací a realizaci speciálních operací, které mají za cíl eliminovat hrozby a posílit bezpečnost Izraele. Mossad také sleduje národní zájmy země a jedná v souladu s izraelskými zákony a hodnotami.¹¹¹

¹⁰⁹ DENÉCÉ, Eric a David ELKAÏM. Les services secrets israéliens, Aman, Mossad et Shin Beth. 1. Tallandier, 2014. ISBN 9791021001640. s. 63.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 64.

¹¹¹ Mossad. *About Mossad*. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.mossad.gov.il/about>.

Oblasti působnosti

Ochrana proti zbraním vojenského šíření a pokročilých vojenských zbraní.

V 60. letech se Mossad snažil zabránit Egyptu v rozvoji raketových systémů země–země s pomocí nacistických vědců; narušovat snahy Iráku, během éry Saddáma Husajna, stát se jadernou mocností; poskytnout informace, které umožnily útok na jaderný reaktor postavený Sýrií. V posledních letech se např. snaží zmařit snahy Íránu získat jadernou zbraň.¹¹²

Neutralizace teroristických hrozeb proti izraelským a židovským cílům v zahraničí.

Mossad začal bojovat s palestinským terorem v 60. letech a v 70. letech převzal odpovědnost za maření palestinského teroru v zahraničí. V průběhu let se pozornost přesunula na omezování probíhajících globálních teroristických snah ze strany Íránu a Hizballáhu a na boj s teroristickou hrozbou ze strany organizací globálního džihádu a palestinských organizací v zahraničí.

Rozvoj a podpora zvláštních skrytých vazeb, včetně subjektů a zemí, které

nemají diplomatické styky s Izraelem. Mossad je hluboce zapojen do rozšiřování izraelských politických a bezpečnostních partnerství a prosazování normalizace a mírových vztahů. Některé z těchto vazeb byly zveřejněny, například pomoc Mossadu izraelským vůdcům při tajných jednáních, která předcházela mírovým dohodám s Egyptem a Jordánskem, a tzv. Abrahamovy dohody s Marokem, Súdánem a státy Perského zálivu.¹¹³

Záchrana židovských komunit z nebezpečných míst a znevýhodněných zemí

a jejich převoz do Izraele. V průběhu let to byla jedna z klíčových speciálních misí Mossadu. Mossad stál v popředí snah o ochranu marockých Židů v 50. a 60. letech 20. století a zařídil jejich skrytou emigraci; pomohl přivést etiopské Židy do Izraele přes Súdán v sérii opatření, která vyvrcholila operací Mojžíš; prováděl rozsáhlou činnost osvobodit Židy z arabských zemí a Íránu

¹¹² SELIKTAR, Ofira a Farhad. *Iran, Israel, and the United States: The Politics of Counter-Proliferation Intelligence*. Lexington Books, 2018. ISBN 9781498569767. s. 174-175.

¹¹³ BERMANT, Azriel. *The Abraham Accords: A Gamechanger for the Region and Europe's Role in It?*. Online. Ústav mezinárodních vztahů, 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/the-abraham-accords-a-gamechanger-for-the-region-and-europe-s-role-in-it>.

během období, kdy byli pronásledováni a bylo jim zakázáno uskutečnit *aliju* (přistěhovalectví) do Izraele.¹¹⁴

Organizační členění

Tzomet (HUMINT) – největší jednotka této služby, která je mimo jiné zodpovědná za nábor nových členů a jednání se zahraničními agenty.¹¹⁵

Keshet – jednotka provádí sledování, odposlechy, vstupy do budov, práci s dokumenty atd.¹¹⁶

Ceasara – speciální jednotka operující zejména v tzv. „*cílových zemích*“ (arabské státy a Írán).

¹¹⁴ Israel Ministry of Foreign Affairs. *Operation Moses: Israel airlifts thousands of Ethiopian Jews to safety*. Online. World Jewish Congress, 2020. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.worldjewishcongress.org/en/news/this-week-in-jewish-history--operation-moses-israel-airlifts-thousands-of-ethiopian-jews-to-safety-11-2-2020>.

¹¹⁵ Haaretz. *Top Mossad Commander Quits Over Dispute With Agency's Chief*. Online. 2022. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.haaretz.com/israel-news/2022-01-31/ty-article/top-mossad-commander-quits-over-dispute-with-agencys-chief-report-says/0000017f-e19b-d38f-a57f-e7dbce930000>.

¹¹⁶ BERGMAN, Ronen. *Gender revolution in Mossad ranks*. Online. Ynet news, 2017. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5023619,00.html>.

7 Komparace

7.1 Společné hrozby a bezpečnostní výzvy

I přesto, že je pozorována určitá zvýšená míra politické nestability a problémy ve vztazích se sousedními zeměmi, zůstává Evropa stále nejbezpečnějším regionem na světě. Podle Světového indexu míru (GPI) je Česká republika celosvětově 12. a v Evropě 8. nejbezpečnější zemí. Blízký východ a severní Afrika zůstává již osmým rokem po sobě nejméně bezpečným regionem na světě. Největší zhoršení v regionu zaznamenal Izrael, který se v GPI propadl o osm míst na 143. příčku. Celková úroveň Izraele nebyla tak nízká od roku 2010. Na tomto zhoršení se podílely zejména faktory deteriorace vztahů se sousedními zeměmi, Palestinskou samosprávou a prudký nárůst politické nestability. Vztahy Izraele s okolními státy byly poškozeny nárůstem intenzity konfliktu mezi Izraelci a Palestinci, přičemž se zhoršily ukazatele dopadu terorismu i ukazatele úmrtí v důsledku vnitřního konfliktu. Politická nestabilita se zhoršila po masových politických protestech proti pokusům vlády omezit pravomoci moci soudní.¹¹⁷ Obě země se umisťují na předních příčkách v oblasti lidského rozvoje, který je určován podle Indexu lidského rozvoje (HDI). V roce 2021 obsadila Česká republika 32. a Izrael 22. místo ze 191 zemí.¹¹⁸

Ochrana před infiltrací zpravodajských služeb cizí moci a špionáží je jednou z hlavních oblastí působnosti vnitřních civilních zpravodajských služeb České republiky a Izraele. Cílem kontrarozvědné činnosti je odhalit informace o zpravodajských službách cizí moci a zajistit tak ochranu před infiltrací zpravodajských služeb cizí moci. Společnou hrozbu v rámci této oblasti představuje země Írán či libanonské hnutí Hizballáh. *„Zpravodajské aktivity Íránu představují dlouhodobou bezpečnostní hrozbu pro evropské státy včetně ČR. Íránští zpravodajci působí na různých pozicích íránského státního a soukromého*

¹¹⁷ Institute for Economics & Peace. Global peace index. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2023/09/GPI-2023-Web.pdf>.

¹¹⁸ United Nations Development Programme. *Human Development Index*. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>.

sektoru a zaměřují se zejména na íránské opoziční entity, mapování cílů pro případný útok a obcházení platných sankčních režimů. (...) BIS i v roce 2021 věnovala pozornost jedincům v libanonské komunitě, kteří by mohli udržovat vazby na teroristické hnutí Hizballáh využívající evropské státy zejména jako zdroj financí.¹¹⁹ Hlavními cíli íránských zpravodajských služeb je udržet islámský režim u moci, potlačovat disidenty doma i v zahraničí (potlačení organizované opozice) a hledání mezer v mezinárodních sankcích pro získání technologií od zahraničních společností (včetně německých, francouzských, italských a švýcarských firem).¹²⁰ Spojení s íránskými zpravodajskými službami ztratil Izrael v lednu roku 1979, kdy Šáh (*Muhammad Rezá Šáh Pahlaví Árjamehr*) opustil Írán a nový islámský režim se stal izraelským nepřítelem.¹²¹ V roce 2022 Šabak uveřejnil na svých webových stránkách informaci o tajné íránské špionážní síti, která verbovala izraelské ženy uvnitř izraelského státu. Šlo o pokusy přesvědčení a udržení vztahů s izraelskými ženami s cílem získání zejména informací o izraelských a amerických objektech v Izraeli, které by se mohly stát cílem teroristických útoků. „Íránská rozvědka hojně využívá internet a v poslední době jsme svědky nárůstu počtu podobných přístupů k izraelským občanům. Děje se tak s cílem shromáždit informace, které by mohly Íránu pomoci v boji proti Izraeli; nechat lidi plnit různé úkoly, a dokonce lákat Izraelce k cestám do zahraničí s úmyslem jim ublížit.“¹²²

Riziko napadení ze strany jiného státu spadá do oblasti působnosti zejména vojenských zpravodajských služeb, které mají za úkol získávat informace důležité pro obranu, bezpečnost a zajištění územní celistvosti a státní suverenity. V současné době je i díky integraci, spolupráci a vojenské a technologické

¹¹⁹ Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2021*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2022. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2021-vz-cz-2.pdf>.

¹²⁰ The Iran Primer. *Explainer: Tactics of Iranian Intelligence*. Online. 2023. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://iranprimer.usip.org/blog/2023/feb/17/explainer-how-iran's-intelligence-agencies-work>.

¹²¹ LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075. s. 161.

¹²² Shabak. *The ISA have been looking into a secret Iranian Espionage Network that recruited Israeli women*. Online. 2022. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z:

<https://www.shabak.gov.il/en/reports/publications/-אזרחיות-לגיוס-איראנית-פילות-איראנית-אזרחיות-אזרחיות>.

převaze vyspělých států Evropy a Severní Ameriky toto riziko značně eliminováno. „I přesto je pravděpodobnost vojenského napadení ČR nebo některého z jiných členských států NATO či EU nejvyšší od konce studené války. V případě jejich ohrožení se Česká republika v souladu se svými závazky a zájmy zapojí do mezinárodních aktivit odstrašení a obrany. Válka na Ukrajině potvrdila naprostou nezbytnost našeho aktivního členství v NATO, neboť schopnost odradit protivníka od útoku a ubránit se jeho agresi je ve spolupráci se spojenci výrazně větší.“¹²³ Izrael je oproti České republice ve zcela odlišné situaci již od svého vzniku. První izraelský premiér Ben Gurion toto demonstroval, když prohlásil, že „po každé válce, kterou vedeme, po každé válce, kterou vyhraje – budeme čelit stejnému problému (...), pokud zítra vyhraje další válku – budeme čelit hrozbě třetího, čtvrtého, pátého kola. Pro nás neexistuje žádná závěrečná bitva (...), nikdy nemůžeme předpokládat, že nepříteli zasadíme takový knockautující úder, že nebudeme muset bojovat znovu...“ Izrael je v jedinečně dlouhé válce bez možnosti volby, která pramení z tak zásadního arabského nepřátelství, že ani opakovaná izraelská vítězství by nestačila k odvrácení dalších pokusů o jeho existenční zničení. Izrael nemá jinou možnost než stále dokola bojovat o svou existenci.¹²⁴ I stát Izrael se však ve vývoji eliminace hrozby napadení ze strany jiného státu značně posunul a udržuje dnes stabilní mír se zeměmi jako Egypt či Jordánsko. I další arabské státy, především ze strachu z iránské hegemonie, přistupují ke spolupráci s Izraelem.¹²⁵

Nestátní aktéři představují v současné době pro oba tyto státy daleko zásadnější hrozbu. Tyto subjekty v porovnání se státy a mezinárodními organizacemi dokáží rychleji a pružněji využívat možností plynoucích z globalizace, především z integrace informačních a komunikačních technologií, dopravy a obchodování. Z pohledu Izraele se jedná zejména o útoky ze strany libanonského Hizballáhu

¹²³ Vláda České republiky. *Obranná strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. bod. 7. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z:

https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna_strategie_c_r_2023_final.pdf

¹²⁴ FREILICH, Charles. *Israeli National Security: A New Strategy for an Era of Change*. Oxford University Press, 2018. ISBN 978–0–19–060293–2. s. 38.

¹²⁵ Tamtéž, s. 4.

a palestinského Hamásu. V České republice se jedná obecně o terorismus, násilný extremismus či organizovaný zločin.¹²⁶

Hrozby v kybernetickém prostoru oproti tomu fyzickému představují pro stát při zajišťování národních zájmů a soukromí občanů nové výzvy. Přechod zpravodajské aktivity do digitálního světa může omezit schopnost provádět účinnou kontrolu osob provádějících zpravodajskou činnost jiných zemí na svém území. Státy sice dodržují určitá pravidla umožňující regulaci těchto osob, avšak podle mezinárodního práva nelze zcela deklarovat, zda je mezistátní zpravodajská činnost legální, či nikoliv.¹²⁷ „Stát se musí ubránit nejen aktuálním, ale i budoucím hrozbám. Většina technických inovací se uskutečňuje v soukromém sektoru a ve výzkumných institucích často bez přímého vztahu k obraně. ČR proto v rámci celospolečenského úsilí posiluje svou schopnost monitorovat a vyhodnocovat vývojové trendy a reagovat na možnost jejich vojenského využití a zneužití (například v případě umělé inteligence), zavádět nastupující a přelomové technologie a působit v nových operačních doménách (kybernetické a vesmírné).“¹²⁸ Ačkoliv tato oblast v rámci České republiky spadá od roku 2015 zejména do působnosti Vojenského zpravodajství, tak to nevyklučuje, že i v rámci ÚZSI anebo BIS jsou zřízeny oddělení zabývající se touto problematikou. V průběhu ledna 2024 se „VZ zapojilo do mezinárodní operace DYING EMBER vedené USA. Operace spočívala v provedení opatření proti globální infrastruktuře kompromitovaných routerů zneužívaných aktérem APT28, spojovaným s ruskou vojenskou zpravodajskou službou GRU.“¹²⁹ V Izraeli byla ochrana počítačové a informační infrastruktury definována jako kritická a životně důležitá již v roce

¹²⁶ Vláda České republiky. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. s. 14. bod 34. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf.

¹²⁷ PRUCKOVÁ, Michaela. *Mezinárodní špionáž ve 21. století: proměna druhého nejstaršího řemesla s přesunem do kybernetického prostoru*. Online. Právo21, 2021. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/mezinarodni-spionaz-ve-21-stoleti-promena-druheho-nejstarsiho-remesla-s-presunem-do-kybernetickeho-prostoru-1-dil>.

¹²⁸ Vláda České republiky. *Obranná strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. s. 19. bod 92. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna_strategie_c_r_2023_final.pdf.

¹²⁹ Vojenské zpravodajství. *Vojenské zpravodajství provedlo aktivní zásah v kybernetickém prostoru*. Online. 2024. [cit. 05.04.2024]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/vojenske-zpravodajstvi-provedlo-aktivni-zasah-v-kybernetickem-prostoru-226>.

2002. Tehdy byl úkol zajištění ochrany v této oblasti svěřen Šinbet. Od roku 2018 je tato problematika primárně řešena v rámci Národního kybernetického ředitelství (*Israel National Cyber Directorate – INCD*), jehož úkolem je ochrana izraelského kyberprostoru.¹³⁰ V roce 2024 bylo také uzavřeno nové memorandum o posílení spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti mezi Českou republikou a Izraelem.¹³¹

Dílčí závěry

Vnitřní a civilní zpravodajské služby vybraných zemí se z hlediska společné působnosti zaměřují na ochranu proti terorismu, extremismu, organizovanému zločinu a kontrašpionáži v rámci vlastního státu. Oproti BIS disponuje Šabak širší působností vztahující se i na ochranu vládních členů, úředních budov, velvyslanectví a konzulátů, vojenského průmyslu, letišť a letadel společnosti El Al. Vnějšími civilními službami vybraných zemí jsou služby Mossad a UZSI. Jejich působnost je obtížné specifikovat, protože operují v zahraničí, Mossad oproti UZSI ani není právně upraven a rovněž provádí tzv. speciální operace. Tato služba zůstává jakousi iluzí o dokonalosti jejich příslušníků, která je předmětem i mnoha filmových či seriálových zpracování. Vojenské zpravodajství, jako je AMAN a VZ, provádí svou činnost na území vlastního státu i mimo něj. AMAN je pro Izrael prioritní službou zajišťující jeho existenci a disponuje obrovským množstvím vnitřních oddělení. VZ v ČR zajišťuje mimo jiné kybernetickou obranu země ve spolupráci s dalšími orgány. V této oblasti jsou pro obě služby výzvami tzv. *Velká data (Big data)* nebo *Kognitivní válčení (cognitive warfare)*¹³², které představuje novou formu nekonvenčního vedení války.¹³³

¹³⁰ UNNA, Yigal. *National Cyber Security in Israel*. Online. 2019. s. 170. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://www.inss.org.il/wp-content/uploads/2019/07/Cyber3.1ENG_3-169-175.pdf

¹³¹ Israel National Cyber Directorate. *New Memorandum to Strengthen Cyber Security Cooperation between the Czech Republic and Israel*. Online. 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: https://www.gov.il/en/departments/news/press_releases_12024

¹³² NATO. *Cognitive Warfare: Strengthening and Defending the Mind*. Online. 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://www.act.nato.int/article/cognitive-warfare-strengthening-and-defending-the-mind/>

¹³³ CLAVERIE, Bernard a CLUZEL, Francois. *The Cognitive Warfare Concept*. Online. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: https://innovationhub-act.org/wp-content/uploads/2023/12/CW-article-Clavierie-du-Cluzel-final_0.pdf

7.2 Specifika postavení zpravodajských pracovníků

Obě země jsou postaveny na demokratických základech¹³⁴ s prvky parlamentní republiky. Avšak existují jistá specifika, která odlišují politický systém Izraele¹³⁵ od České republiky. Izrael má např. tzv. základní zákony namísto jedné ústavy, jednokomorový parlament nazývaný *Kneset* a výrazný vliv židovského náboženství na strukturu státu. I tyto rozdíly mohou ovlivnit práci zpravodajských pracovníků, kteří kromě vnější motivace mohou odlišně vnímat motivaci vnitřní spojenou s ochranou židovského státu.¹³⁶ Podle Eado Hechta by to v zásadě nemělo mít vliv. Dále dodává, že „*to také závisí na tom, jak je hrozba vnímána. Židé mají dlouhou historii pronásledování a stát Izrael je neustále napadán. To znamená, že si Židé možná více uvědomují důležitost poslání, které vykonávají. Když selžeme, naše rodina, přátelé a známí mohou být zabiti nebo zraněni.*“¹³⁷ Kromě inteligence by měl podle Hechta správný zpravodajský pracovník být pokorný, svobodomyšlný, vytrvalý a měl by mít širokou znalost o nepříteli a jeho prostředí.¹³⁸ Pokorný vnímá, že je rovněž důležitá loajalita ke státu a právnímu řádu, apolitičnost a dodržování etických kodexů. „*Charakter osobnosti by měl odpovídat charakteru práce (...) práce analytika např. vyžaduje správné využívání vhodných metod výzkumu a jejich vzájemné kombinace, kdežto operativní činnost vyžaduje extrovertnější povahu osobnosti pro navazování kontaktů. U všech je důležitá skvělá paměť a schopnost neprozradit informaci.*“¹³⁹

„*Čím demokratičtější, svobodomyšlnější společnost, tím nesnadnější je v ní zorganizovat a dlouhodobě udržet v chodu kvalitní, hermetickou a akceschopnou*

¹³⁴ Stát Izrael je demokratický židovský stát, což je upraveno v tzv. *Basic law: Israel – The Nation State of the Jewish people*. Viz The Knesset. *Basic law: Israel – The Nation State of the Jewish people*. Online. The State of Israel – the Knesset or third parties, 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z:

<https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawLiberty.pdf>.

¹³⁵ Obsahuje atributy tzv. *militantní demokracie* (bojovná obranyschopná demokracie).

¹³⁶ SCHNEIDER, Jan. *Postavení zpravodajských služeb v demokratické společnosti*. Online. Asócia bývalých spravodajských dôstojníkov, 2008. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z:

https://www.absd.sk/symposium_spravodajske_sluzby_v_demokratickej_spol.

¹³⁷ HECHT, Eado. *Osobní setkání*. Izrael: Univerzita Haifa, 13. dubna 2023.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ POKORNÝ, Ladislav. *Osobní setkání*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 15. února 2024.

*zpravodajskou službu.*¹⁴⁰ Odborníci Eado Hecht a Ladislav Pokorný s tímto tvrzením nesouhlasí. „Izraelské zpravodajské služby jsou velmi úspěšné (což neznamena, že nikdy nesežou – viz 7. října 2023 nebo 6. října 1973 jako příklad), což zřejmě ukazuje, že i demokratická svobodomyšlná společnost, jako je Izrael, může vytvořit a udržet kvalitní zpravodajskou službu. Dokonce bych si dovolil tvrdit, že část kvality našich zpravodajských služeb pramení ze „svobodomyšlnosti“ – ta umožňuje podřízeným vznášet nové nápady či podněty ke zlepšení operačních schopností. Vytváří to výzvy pro vedení, které nemůže lidi umlčet jen kvůli hodnosti, musí podřízené přesvědčit, že mají pravdu.“¹⁴¹ Podle docenta Pokorného je činnost sice omezená co do využívání určitých nástrojů, avšak právní limitace naopak zvyšuje kvalitu zpravodajské služby a přispívá na důvěryhodnosti v dané společnosti.¹⁴²

Dílčí závěry

Výše zmínění odborníci na danou problematiku se shodují, že i v demokratické společnosti lze vytvořit velice dobrou a úspěšnou zpravodajskou službu. To, že má zpravodajský pracovník možnost vznášet určité požadavky, návrhy a cíle, může být dokonce výhodou. Osoba vykonávající tuto činnost musí zůstat apolitická a nehledět na svět „černo-bíle“. Důležitá je rovněž loajalita k právnímu systému, dodržování určitých morálních zásad a znalost o nepříteli, ať už je tím myšlen stát, nestátní aktér nebo jedinec. Vnitřní motivace pracovníků vybraných států je odlišná a je otázkou, zda historické pronásledování, vykonávání činnosti v prostředí bezprostředně hrozícího nebezpečí a uvědomění si důležitého židovského poslání může Izraelcům přinést lepší výsledky.

7.3 Důvěra veřejnosti ve zpravodajské služby vybraných zemích

Podle izraelského indexu demokracie (*The Israeli Democracy Index*), který byl zveřejněn v říjnu 2022, důvěřuje Knesetu pouhých 19 % židovských občanů.

¹⁴⁰ SCHNEIDER, Jan. *Postavení zpravodajských služeb v demokratické společnosti*. Online. Asócia bývalých spravodajských dôstojníkov, 2008. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: https://www.absd.sk/symposium_spravodajske_sluzby_v_demokratickej_spol.

¹⁴¹ HECHT, Eado. *Osobní setkání*. Izrael: Univerzita Haifa, 13. dubna 2023.

¹⁴² POKORNÝ, Ladislav. *Osobní setkání*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 15. února 2024.

Naopak uvádí, že velmi důvěřují prezidentu (62 %) a IDF (85 %).¹⁴³ Podle tiskové zprávy Centra pro výzkum veřejného mínění byla podpora veřejnosti u Bezpečnostní informační služby mezi dubnem a květnem 2023 51 %.¹⁴⁴ Pokorný dodává, že takováto podpora je zcela nevídaná. „Myslím si, že ani časté výpady prezidenta Zemana na názoru veřejnosti nic nezměnily (...) Pan Koudelka udělal maximum pro dobré renomé této služby.“¹⁴⁵

„Existují případy, zejména v zemích se závažným ohrožením, kde tajné služby (jako CIA/FBI, MI5/MI6, MOSSAD...) mají silnou politickou, justiční podporu. Někdy to vypadá tak, že ať udělají cokoli, projde jim to. Na rozdíl od tohoto, tajné služby v některých posttotalitních zemích jsou napadány médii, veřejností i politiky za vše co dělají, nebo nedělají.“¹⁴⁶ Velmi vysokou podporu izraelských zpravodajských služeb potvrzuje i Hecht, avšak dodává, že tvrzení „někdy se zdá, že ať udělají cokoli, projde jim to“, rozhodně není správné. I pro izraelské služby existují právní omezení. „Po útoku Hamásu 7. října 2023 je tu frustrace z jejich neúspěchu, ale ne nedostatek podpory pro jejich existenci a fungování.“¹⁴⁷

Veřejnost má dnes také větší očekávání od zpravodajských služeb, jež zahrnují větší míru transparentnosti a zveřejňování informací, které byly dosud považovány za tajné.¹⁴⁸ U izraelských zpravodajských služeb byla klíčová *Aféra autobusu 300*, kdy mělo dojít k zavraždění dvou palestinských teroristů agenty Šabak. „Umlátili je kameny a železnými tyčemi záměrně brutálním způsobem, aby to vypadalo, že je hned po útoku na autobus zavraždili rozběsnění neposlušní vojáci (které nelze

¹⁴³ HERMANN, Tamar; KAPLAN, Yaron a SAPOZHNIKOVA, Inna. The Israeli Democracy Index 2022. Online. The Israel Democracy Institute, 2022. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://en.idi.org.il/media/20924/democracy-index-summary-v3-2022-003.pdf>.

¹⁴⁴ Centrum pro výzkum veřejného mínění. *Důvěra vybraným institucím – duben/květen 2023*. Online. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5649/f9/pi230613.pdf.

¹⁴⁵ POKORNÝ, Ladislav. *Osobní setkání*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 15. února 2024.

¹⁴⁶ KOHUTIAR, Juraj. *Zpravodajská etika*. Online. Juraj Kohutiar, 2006. s. 40. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.absd.sk/upload/file/Kohutiar%20-%20Spravodajská%20etika.pdf>.

¹⁴⁷ HECHT, Eado. *Osobní setkání*. Izrael: Univerzita Haifa, 13. dubna 2023.

¹⁴⁸ SCOTT, Len a, JACKSON, Peter. *The Study of Intelligence in Theory and Practice: Intelligence and National Security*. 2004. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/37145954_The_Study_of_Intelligence_in_Theory_and_Practice. s. 139.

identifikovat) a civilisté.“¹⁴⁹ Šabak se tehdy zaměřil na vylepšení svého reakčního mechanismu v případě problematických událostí. To zahrnovalo pravidelné brífinky pro média, jmenování neformálního mluvčího jako prostředníka pro komunikaci s médii, vydávání tiskových zpráv a další kroky. Udržení vhodné reakce na měnící se výzvy je pro tyto organizace klíčové, aby si zachovaly relevanci pro různé publikum jako tvůrci politik, potenciální pracovní síly a další.¹⁵⁰ Je důležité také doplnit, že může docházet i k umělému vytvoření obvinění na adresu ZS. Osobám, které tyto obvinění proti službám používají, nehrozí žádný postih, a i když nejsou předloženy žádné důkazy tohoto tvrzení, nikdo nemůže veřejně předložit důkazy na jejich vyvrácení. Po splnění skrytého účelu tak poté celá aféra vyzní do ztracena.

Dílčí závěry

Podpora veřejnosti je zcela klíčová pro řádné fungování zpravodajských služeb. Formování zpravodajských služeb bylo ovlivněno různými událostmi, např. *Aféra autobusu 300*; *Operace Diamant*; *Dopadení Adolfa Eichmanna*; či *Operace Bratři*; a následným tlakem veřejnosti na vládnoucí elity. Izraelská veřejnost si je ovšem plně vědoma podstatné role služeb v rámci systému zajišťování ochrany státu Izrael a činnost těchto služeb podporuje. Česká republika je příkladem posttotalitního státu, který musí od počátku svého vzniku budovat důvěru ve zpravodajsko-bezpečnostní systém, který byl vnímán veřejností velice negativně. Zdá se ovšem, že i důvěra občanů České republiky ve zpravodajské služby se zlepšuje a bude tomu tak i nadále s další generační obměnou.

7.4 Právní aspekty postavení vnitřních civilních zpravodajských služeb

Vnitřní a vnější zpravodajské služby mají rozdílné zaměření i povahu činnosti. Zatímco u vnitřních služeb zůstává prioritou přesné a podrobné právní vymezení,

¹⁴⁹ BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7. s. 207.

¹⁵⁰ MAGEN, Clila. Israel's intelligence services and the media: four decades of a complex tango. online. *Israel Affairs*. 2018, roč. 5, č. 24. s. 788-818. ISSN 1353-7121. s. 812. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13537121.2018.1505702>.

úprava činnosti vnější služby je formulována jen obecně a velmi vágně. To je způsobeno tím, že vnější služby vykonávají svou činnost mimo území a jurisdikci vlastního státu a mohou být v kolizi s právními řády jiných zemí.¹⁵¹

Působnost se vztahuje u obou služeb k oblasti zajištění bezpečnosti státu, zejména bod 7 písm. a) zákona o Všeobecné bezpečnostní službě uvádí, že Šabak odpovídá za ochranu bezpečnosti státu a institucí demokratického režimu proti hrozbám terorismu, sabotáže, subverze, špionáže a vyzrazení státního tajemství. Bod 7 písm. b) tohoto zákona stanovuje pro plnění tohoto účelu jednotlivé funkce, kterými jsou mimo jiné i shromažďování a přijímání informací; ochrana osob, informací a míst určených vládou; provádění zpravodajského průzkumu a poradenství, hodnocení stanovisek pro vládu a další orgány určené vládou.

Podle § 5 odst. 1 zákona o zpravodajských službách BIS zabezpečuje informace o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, o zpravodajských službách cizí moci, činnostech ohrožujících státní a služební tajemství, týkajících se organizovaného zločinu a terorismu a ohrožujících bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky.

Oprávnění BIS je ústavně limitováno v čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Podle § 16 zákona o Bezpečnostní informační službě může tato služba ukládat, uchovávat a využívat údaje o fyzických a právnických osobách a dále dle § 6 používat specifické prostředky získávání informací. V této souvislosti § 20 o zpravodajských službách umožňuje BIS používat zvláštní způsoby vykazování údajů, zvláštní postupy při hospodaření s majetkem ČR a dle § 11 tohoto zákona žádat od orgánů veřejné správy nezbytnou pomoc a informace.¹⁵² „V případě zpravodajských služeb České republiky: jde o státní orgány bez výkonných pravomocí, které nepatří mezi orgány vynucující právo (*law*

¹⁵¹ MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal a VAŠKO, Adrián. Zpravodajské služby a zpravodajská činnost. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s.184.

¹⁵² Další specifika upravující oblast oprávnění ZS lze nalézt v zákoně č. 412/2005 Sb., a zákoně č. 21/1992 Sb.

enforcement), nemají svěřena žádná oprávnění donucovací povahy, která jsou standardně k dispozici příslušníkům ostatních bezpečnostních/veřejných sborů; je důsledně uplatněn požadavek na oddělení zpravodajské činnosti od činnosti policejního typu (tzv. oddělovací imperativ); a informace poskytnuté zpravodajskými službami nelze použít jako důkaz v trestním řízení.“¹⁵³ Šabak má podle Hechta také „pouze zpravodajskou funkci; nemůže zatýkat ani provádět „útočné“ operace. Zpravodajské informace předává policii a IDF, které jsou dále odpovědné za jejich další využití. Policie je příslušná pracovat s informacemi týkajícími se problematiky uvnitř Izraele (území před rokem 1967) a mezi Židy v Judeji a Samaří (Západní břeh Jordánu), IDF vůči nežidům v Judeji a Samaří a mimo Izrael.“¹⁵⁴ Bod 8 zákona o Všeobecné bezpečnostní službě uvádí, že tato služba může prověřovat podezření v souvislosti se spácháním trestných činů nebo provádět šetření za účelem prevence trestných činů v oblastech uvedených v bodě 7 písm. a) a využívat k plnění úkolů pomoc jakékoli osoby, která není zaměstnancem služby. Podle bodu 10 tohoto zákona je předseda vlády oprávněn (písemně) povolit vstup do vozidel nebo prostor, provádět v nich prohlídku a shromažďovat informace v nepřítomnosti a bez vědomí jejich vlastníka nebo držitele, je-li přesvědčen, že předmětné vozidlo nebo prostory obsahují důležité informace pro plnění funkcí služby Šabak.

Ředitel služby BIS je dle § 4 odst. 2 zákona o zpravodajských službách jmenován (po předchozím projednání ve výboru pro bezpečnost) a odvoláván vládou. § 1 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů stanovuje, že funkční období ředitele trvá 5 let a tato osoba nesmí být ustanovena více než dvakrát za sebou. Ředitel BIS překládá zprávu o použití zpravodajských prostředků a počtu případu využití zpravodajské techniky, dále rozhoduje o použití a dokumentaci institutu sledování¹⁵⁵ a vydání krycích prostředků a dokladů.¹⁵⁶ Ředitele Šabak jmenuje a odvolává (na návrh předsedy vlády) dle bodu 3 zákona

¹⁵³ POKORNÝ, Ladislav. *Současný systém zpravodajských služeb České republiky*. s. 9. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/3-2013/soucasny_system_zpravodajskych_sluzeb_ceske_republiky.pdf

¹⁵⁴ HECHT, Eado. *Osobní setkání*. Izrael: Univerzita Haifa, 13. dubna 2023.

¹⁵⁵ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, v posledním znění, § 14.

¹⁵⁶ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, v posledním znění, § 13.

o Všeobecné bezpečnostní službě vláda také. Funkční období ředitele Šabak je rovněž 5 let. Vláda může stanovit i dobu kratší, ovšem prodloužení doby služby je možné pouze o 1 rok. Ředitel Šabak má odpovědnost za provoz a řádnou správu služby, postupy a vnitřní předpisy služby (souhlas předsedy vlády).

Ukládání úkolů BIS je dle § 8 zákona o zpravodajských službách svěřeno vládě a prezidentu republiky (s vědomím vlády). Oproti VZ a UZSI je toto prováděno přímo prostřednictvím ředitele služby. Bod 4 písm. b) zákona o Všeobecné bezpečnostní službě svěřuje řízení služby přímo předsedovi vlády, činnost Šabak však nesmí být ovlivněna k prosazování stranicko-politických zájmů. I v rámci České republiky je možné „ukládat zpravodajským službám konkrétní úkoly v případech, kdy je pro jejich rozhodování nezbytná znalost informací, které mohou získat pouze cestou zpravodajských služeb. Úkoly musí vždy odpovídat zákonem stanovené působnosti, služby nemohou být úkolovány k jinému cíli a obsahu.“¹⁵⁷ „BIS, se nezodpovídá prezidentu republiky, nýbrž vládě.“¹⁵⁸ „Pokud se prezident republiky nespokojí s tím, jak se BIS s úkolem popasovala, jasné řešení chybí.“¹⁵⁹

Podávání zpráv je povinností ředitele služby Šabak i BIS. Podle bodu 12 zákona o Všeobecné bezpečnostní službě je ředitel služby Šabak povinen podávat zprávy o činnosti služby nejméně jednou za 3 měsíce *Podvýboru pro zpravodajské služby* v rámci *Výboru pro zahraniční věci a bezpečnost*. Podávání zpráv o činnosti BIS jsou podle § 8 odst. 1 zákona o zpravodajských službách předkládány prezidentu republiky a vládě kdykoliv o to požádají, nejméně však jednou ročně.

Dílčí závěry

Právní úprava zpravodajských služeb má obecně velmi rozmanitou strukturu, která se liší ústavními systémy, historickým vývojem nebo právními tradicemi dané země. Je proto třeba vnímat i kontext vztahující se k podmínkám společenským, ekonomickým, kulturním nebo politickým. I v případě takto rozdílných států, jako

¹⁵⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 153/1994 Sb., zpravodajských službách, § 8.

¹⁵⁸ KYSELA, Jan. Stručně k ukládání úkolů Bezpečnostní informační službě prezidentem republiky. Správní právo. 2021, s. 162. [cit. 28.11.2023]. ISSN 0139-6005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-481138.aspx>.

¹⁵⁹ Tamtéž s. 168.

je Česká republika a Izrael, lze určit minimální nároky na podobu právní regulace. Na rozdíl od vnějších zpravodajských služeb jsou vnitřní z hlediska jejich působnosti na území státu, kterým jsou zřízeny, právně upraveny přesněji a podrobněji. Zpravodajské služby Šabak a BIS mají za úkol shromažďovat a přijímat informace, které slouží k ochraně bezpečnosti státu. Jejich role je čistě zpravodajská (nejsou orgánem vynucujícím právo), což znamená, že se zaměřují na sběr a analýzu informací a následné předávání těchto informací státním představitelům a orgánům státu, jako je například policie. Velice důležité postavení v rámci Šabak a BIS má ředitel služby, který je odpovědný za řádnou správu a chod služby. Funkční období ředitele je u obou služeb shodné a to 5 let s prodloužením o maximálně druhé funkční období u ředitele BIS a prolongace pouze o 1 rok v rámci služby Šabak. Úkoly vybraným zpravodajským službám předává vláda a v případě České republiky i prezident republiky. Požadování informací musí být apolitické a nesmí směřovat mimo působnost zpravodajsko-bezpečnostní služby. Šabak a BIS mají rovněž povinnost předkládat zprávy o své činnosti a to v 3 měsíční frekvenci u izraelské služby a min. 1x ročně u zpravodajské služby České republiky. Vyšší frekvenci v rámci Izraele lze vyvozovat zejména z neustále přítomných bezpečnostních hrozeb a z faktu, že tento stát je v současné době i ve válečném stavu.

7.5 Specifika kontroly a dohledu zpravodajských služeb

Významné komplikace ve fungování kontrolních institucí zpravodajských služeb v České republice vyplynuly z nedostatku tzv. *kultury důvěry*. I přes to, že v ČR byl téměř dokončen právní rámec pro fungování ZS a jejich kontrolních institucí již od července roku 1994, o efektivní demokratické kontrole v té době ještě nemohla být řeč.¹⁶⁰ V počátcích působení zpravodajských služeb Izraele zase neexistoval žádný dozor ze strany izraelského *Knesetu* nebo jiného nezávislého orgánu.

¹⁶⁰ ZETOCHA, Karel. *Kontrola zpravodajských služeb v nových demokraciích: případová studie České republiky*. Politologický časopis. Online. roč.XII., 2005, č. 4. s. 435. [cit. 08.02.2024]. ISSN 1805-9503. Dostupné z: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2005/4/Polcas_2005_4_pp_43_0_454.pdf.

Kontrola mocí výkonnou je pro služby Šabak a Mossad svěřena přímo předsedovi izraelské vlády. Aman je oproti tomu pod dohledem ministra obrany. Ředitel Aman je rovněž podřízen náčelníkovi generálního štábu IDF.

Pracovní vytížení premiéra může vyvolávat pochybnosti o efektivitě této formy dohledu. I z tohoto důvodu zřizuje např. v rámci služby Šabak kontrolora služby (*Service Comptroller*). Další problém vyplývá z bodu 32 *Základního zákona – Vláda*, který umožňuje kabinetu činit jménem státu, při dodržení všech zákonů, jakýkoli úkon, který není uložen jinému úřadu.¹⁶¹ „*Tato formulace dává izraelskému premiérovi pravomoc nařizovat tajné operace a atentáty prakticky bez jakéhokoli dozoru izraelských demokratických institucí nebo tisku. Po řadě odhalení nezákonných činů provedených zaměstnanci Šin Bet v polovině osmdesátých let a následném propuštění nejvyššího vedení agentury požadovali noví šéfové přijetí zákona, jenž by explicitně definoval, co je povoleno a co ne. Tento zákon přijal Kneset v roce 2002.*“¹⁶² V té době Mossad rovněž zvažoval pozitiva přijetí takovéto právní úpravy, ovšem i vzhledem k působení jejich činnosti na území cizích států se v květnu 2017 „*ředitel Mossadu Josi Kohen rozhodl tyto vleklé úvahy ukončit a stanovil, že žádný zákon o Mossadu přijat nebude.*“¹⁶³ Kontextovou otázkou zůstává, zda v rámci České republiky nemůže dojít rovněž k určitému „*nadužití oprávnění*“ například ze strany prezidenta České republiky. Přihlédneme-li k faktu, že je dle § 8 odst. 4 zákona o zpravodajských službách společně s vládou a s jejím vědomím oprávněn ukládat zpravodajským službám úkoly v mezích jejich působnosti a rovněž disponuje pravomocí využití institutu udělení milosti (abolice; agraciace; rehabilitace).¹⁶⁴

Podle § 12 zákona o zpravodajských službách České republiky podléhá činnost zpravodajských služeb kontrole vlády, Poslanecké sněmovny a Orgánu nezávislé

¹⁶¹ The Knesset. *Basic law: The Government*. Online. The State of Israel – the Knesset or third parties, 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z:

<https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawTheGovernment.pdf>.

¹⁶² BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7. s. 421.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Prezident republiky. *Informace k žádostem o milost*. Online. Pražský hrad, [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/kancelar-prezidenta-republiky/informace-k-zadostem-o-milost>.

kontroly zpravodajských služeb České republiky. Vláda nemá zákonem stanovený žádný konkrétní rozsah kontrolní činnosti. Rozsah a způsob kontroly zpravodajských služeb stanoví dále zvláštní zákon (BIS, VZ). Kontrola izraelských zpravodajských služeb je na úrovni parlamentní kontroly svěřena Knesetu, na úrovni moci výkonné předsedovi vlády.

Parlamentní kontrola by se podle zákona o zpravodajských službách České republiky¹⁶⁵ dala rozdělit na dvě úrovně. Zaprvé se jedná o kontrolu vykonávanou všeobecným orgánem Poslanecké sněmovny¹⁶⁶ (kontrola tohoto typu dosud reálně neprobíhala, protože tento orgán nebyl dosud vytvořen),¹⁶⁷ a za druhé o kontrolu samotnými kontrolními orgány pro jednotlivé zpravodajské služby. Tyto zvláštní kontrolní orgány jsou zpravidla v souladu s Jednacím řádem Poslanecké sněmovny. Tento orgán se obvykle nazývá „*Stálá komise pro kontrolu*.“¹⁶⁸ Tento institut nemá ovšem oprávnění zasahovat do personálních otázek služby. Jeho členové mohou vstupovat do objektů zpravodajských služeb pouze v doprovodu ředitele nebo pověřeného pracovníka. Ředitel zpravodajských služeb musí předkládat zvláštnímu orgánu statut, návrh rozpočtu, písemná zadání úkolů od vlády nebo prezidenta či podklady potřebné ke kontrole plnění rozpočtu.¹⁶⁹ V Izraeli je tato činnost svěřena *Knesetu*. Ten si rovněž vytváří samostatné kontrolní orgány. Těmi jsou *Výbor pro zahraniční věci a bezpečnost*, který dále zřizuje *Podvýbor pro zpravodajské služby*. V rámci běžného dohledu podvýbor provádí neveřejná jednání s představiteli jednotlivých zpravodajských služeb, od kterých dostává pravidelné zprávy o činnosti. Podvýbor může mít rovněž funkci vyšetřovací, kdy se v minulosti podílel např. na prověření skandálu *Jonathana Pollarda* (1985); zmařeném pokusu o zabití vůdce Hamásu *Chaleda Mašála* v Jordánsku (1997); shromažďování a analýze zpravodajských informací

¹⁶⁵ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, v posledním znění. § 12.

¹⁶⁶ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, v posledním znění. § 14-16.

¹⁶⁷ POKORNÝ, Ladislav. Zákon o zpravodajských službách České republiky: Zákon o Bezpečnostní informační službě; Zákon o Vojenském zpravodajství: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-378-5. 37.

¹⁶⁸ Do roku 2017 nepodléhal ÚZSI parlamentní kontrole, ale s účinností 1.1.2017 je podroben parlamentní kontrole vykonávané zvláštním kontrolním orgánem.

¹⁶⁹ MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal a VAŠKO, Adrián. Zpravodajské služby a zpravodajská činnost. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9. s. 124.

týkajících se iráckých zbraní hromadného ničení (2004). Podvýbor dále vykonává dohled nad prováděním zákona o všeobecné bezpečnostní službě.¹⁷⁰ Šabak je dle zákona o všeobecné bezpečnostní službě také povinen předkládat zprávy o své činnosti nejméně jednou za tři měsíce ministerskému podvýboru. Ten také schvaluje nařízení vydaná premiérem, která upravují činnost Šabak.¹⁷¹ Jednotlivé systémy kontroly vybraných zemí vytváří také jistá specifika, jež jsou dále uvedeny v bodech níže.

Výbor vedoucích útvarů (VARASH) není formálně začleněn do mechanismu dohledu, ale v podstatě se jedná o koordinační orgán složený ze čtyř členů: ředitele služby Mossad, Šabak, Aman a tajemníka předsedy vlády pro vojenské záležitosti. Tento výbor je účinným prostředkem v rámci sdílení informací, cílů, odborných znalostí a lidských zdrojů. Jeho usnesení jsou právně nezávazná a historie ukázala, že jeho efektivita je do značné míry závislá na osobních vztazích mezi řediteli jednotlivých útvarů v daném okamžiku.¹⁷² Koordinace ředitelů služeb je dále prováděna v rámci *Národní bezpečnostní rady* a jejího *úřadu pro boj s terorismem* (NSCCTB).¹⁷³ V České republice je koordinace jednotlivých zpravodajských služeb zajišťována v rámci *Společné zpravodajské skupiny*¹⁷⁴, která je stálým pracovním orgánem *Výboru pro zpravodajskou činnost*¹⁷⁵ Bezpečnostní rady státu.

Orgán nezávislé kontroly České republiky¹⁷⁶ jedná pouze v jednotlivých případech a koná tak na základě podnětu vyvolaného zvláštním kontrolním

¹⁷⁰ Goldman, Zachary K., Samuel J. Rascoff, and Jane Harman. *Global Intelligence Oversight: Governing Security in the Twenty-First Century*. New York: Oxford Academic, 2016. ISBN 978-0190458072 s.147.

¹⁷¹ Knesset. *General Security Service Law, 5762-2002*, Online. Bod 11. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: https://main.knesset.gov.il/EN/about/history/Documents/kns15_GSS_eng.pdf.

¹⁷² Goldman, Zachary K., Samuel J. Rascoff, and Jane Harman. *Global Intelligence Oversight: Governing Security in the Twenty-First Century*. New York: Oxford Academic, 2016. ISBN 978-0190458072 s. 147.

¹⁷³ DENÉCÉ, Eric a David ELKAÏM. *Les services secrets israéliens, Aman, Mossad et Shin Beth*. 1. Tallandier, 2014. ISBN 9791021001640. s. 260.

¹⁷⁴ Bezpečnostní rada státu. *Statut Společné zpravodajské skupiny*. Online. Praha: Bezpečnostní rada státu, 2012. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://uv.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/Statut-SZS.pdf>.

¹⁷⁵ Vláda České republiky. *Statut Výboru pro zpravodajskou činnost*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2024. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://uv.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/statut-vzc-2024.pdf>.

¹⁷⁶ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, v posledním znění. § 12.

orgánem. Součástí je 5 členů navrhovaných vládou a schvalovaných Poslaneckou sněmovnou. Volební období je 5 let a nikdo nemůže být členem více než dvakrát za sebou. Orgán nezávislé kontroly může od zpravodajských služeb požadovat všechny potřebné informace o její činnosti, které souvisí s jím prováděnou kontrolou. Zpravodajská služba nemusí předat informaci, pokud by to mohlo znamenat zmaření akce, ale k odmítnutí předání potřebuje souhlas předsedy vlády. Orgán nezávislé kontroly provádí kontrolu vždy s vědomím příslušného ředitele zpravodajské služby. Tento orgán nebyl zatím zřízen.

Státní kontrolor (*State Comptroller*), obvykle bývalý soudce, řídí poměrně velký tým vyšetřovatelů, kteří zkoumají všechny aspekty činnosti státní správy. Kontrolor se zaměřuje především na procesní otázky řádného řízení, nikoli na přezkoumávání způsobu uplatňování diskreční pravomoci a přijímání operativních rozhodnutí. Státní kontrolor kontroluje izraelské zpravodajské služby společně s jejich příslušnými interními nadřízenými.¹⁷⁷

Landauova komise (Komise pro vyšetřování ve věci výslechových metod Všeobecné bezpečnostní služby týkajících se nepřátelské teroristické činnosti) byla státní vyšetřovací komise, jejímž předsedou byl bývalý soudce Nejvyššího soudu Moše Landau. Byla zřízena v roce 1987 a jejím úkolem bylo prošetřit nepravdivé výpovědi o postupech Shabak při provádění výslechů.¹⁷⁸ „V tajné příloze ke své zprávě tato komise uvedla, že je přípustné při výslechu podezřelých z terorismu používat „mírný fyzický nátlak“. Tato věta se v interních předpisech sepsaných právními poradci Šin Bet a jednotky 504 Amanu velmi volně vykládala způsobem, který umožňoval použití „speciálních opatření“, což byl eufemismus pro mučení. Šin Bet a vyšetřovatelé Jednotky 504 pak zašli ještě o něco dál a mučili podezřelé metodami, které byly mnohem agresivnější a ignorovaly stávající předpisy. Opět docházelo k tělesným zraněním i vážným úrazům. Někteří lidé na následky mučení i zemřeli.“¹⁷⁹ Landauův model fungoval v Izraeli v letech

¹⁷⁷ Knesset. *The State Comptroller*. Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://main.knesset.gov.il/en/about/lexicon/pages/critic.aspx>.

¹⁷⁸ United Nations Human Rights Committee. *Landau Commission*. Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/legacy/reports98/israel/Isrl988-01.htm>

¹⁷⁹ BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7. s. 518.

1987–1999 a jedná se o první model legalizovaného „mučení“, který byl v moderní demokracii skutečně aplikován.¹⁸⁰ Pozůstatkem právního systému po britském mandátu na území dnešního Izraele je institut tzv. *vojenského cenzora*, který kontroluje a povoluje zveřejnění zpráv o činnosti zpravodajských služeb v médiích.¹⁸¹

Dílčí závěry

Pokud jsou zpravodajské služby odpovědné za plnění svého zákonného mandátu, posiluje se jejich legitimita i efektivita. Demokratický dohled má zásadní význam pro ochranu před zneužitím moci tím, že zajišťuje dodržování demokratické správy věcí veřejných, právního státu a lidských práv, včetně rovnosti žen a mužů. Demokratický dohled rovněž chrání zpravodajské služby před politickým zneužíváním a může pomoci vytvořit dobře zajištěná, meritokratická a nediskriminační pracoviště pro zpravodajské profesionály. Z těchto důvodů uplatňování zásad řádné správy věcí veřejných ve zpravodajských službách vyžaduje, aby každý aspekt zpravodajské činnosti, včetně právních, operativních, finančních a správních postupů, podléhal demokratické kontrole a dohledu.¹⁸² Neexistuje jeden nejlepší model kontroly, ale při návrhu změn kontrolních institucí je nutné brát ohled na předchozí vývoj a pokud možno ponechat ustálené a funkční procesy, a to i v případě, že nejsou právě obvyklé. Druhou stránkou problému je zvážení, které návrhy jsou politicky průchodné.¹⁸³

¹⁸⁰ GINBAR, Yuval. *Why Not Torture Terrorists? Moral, Practical, and Legal Aspects of the "Ticking Bomb" Justification for Torture*. Oxford University Press, 2008. ISBN 9780199540914. s. 172.

¹⁸¹ V současné době se jedná o cenzurování citlivých zpráv v souvislosti s válkou v Gaze. Viz MANDELBLIT, Kobi. *Operation „Sword of Iron.“* Online. Israeli Chief Censor Directive to the Media. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.gov.il/BlobFolder/news/8swordssofiron101023/en/operation%20Swords%20of%20Iron.pdf>.

¹⁸² Security sector reform. *Intelligence Oversight: Ensuring accountable intelligence within a framework of democratic governance*. Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_BG_11_Intelligence%20Oversight.pdf.

¹⁸³ ZETOCHA, Karel. *Kontrola zpravodajských služeb v nových demokraciích: případová studie České republiky*. Politologický časopis. Online. roč.XII., 2005, č. 4. s. 449. [cit. 08.02.2024]. ISSN 1805-9503. Dostupné z: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2005/4/Polcas_2005_4_pp_43_0_454.pdf.

Závěr

Věk informační společnosti a dynamicky se měnící globální bezpečnostní situace neustále zvyšují důležitost zpravodajských služeb jak v Izraeli, tak v České republice. Představitelé těchto států formují zpravodajsko-bezpečnostní systémy s cílem rychle získat kvalitní informace o potenciálních hrozbách, které mohou ohrozit jejich svrchovanost, územní celistvost nebo demokratické základy.

Při formování zpravodajsko-bezpečnostních systémů volila každá z vybraných zemí vlastní unikátní přístup. Česká republika se při porevoluční transformaci zaměřovala zejména na odstranění vazeb na bývalý komunistický režim, zatímco Izrael se od první chvíle snažil vytvořit silnou zpravodajskou komunitu, která bude schopna čelit bezprostřednímu nebezpečí ze strany okolních států. Historický kontext má vliv i na současnou míru podpory veřejnosti. I když se v posttotalitním státě, jako je Česká republika, situace zlepšuje, stále zůstává nižší než v případě Izraele.

Zpravodajsko-bezpečnostní systémy vybraných zemí jsou dle působnosti rozděleny na civilní vnitřní, civilní vnější a vojenské složky. Z hlediska kompetencí zůstává legislativní prioritou upravení zpravodajských služeb působících uvnitř státu. Důvěra občanů ve zpravodajské služby obou zemí závisí také na efektivním nastavení kontrolních mechanismů. Všechny zpravodajské služby podléhají parlamentní kontrole a dohledu prováděnému výkonnou mocí.

Pro koordinaci zpravodajských služeb jsou v rámci obou vybraných států zřízeny zvláštní orgány. Bilaterální spolupráci a předávání informací mezi zpravodajskými službami České republiky a Izraele nelze oficiálně potvrdit. Nicméně, s ohledem na sdílení informací o společných globálních bezpečnostních hrozbách, by se taková vzájemná spolupráce jevila jako prospěšná a vhodná.

Vybrané aspekty o zpravodajských službách České republiky a Izraele vykazují v mnoha oblastech odlišný individuální charakter, který je platný pouze pro území daného státu. Nelze tedy přijímat jakákoliv doporučení k transformaci služeb po vzoru jedné či druhé země.

Seznam použité literatury

Monografie

BERGMAN, Ronen. *Zabij jako první: tajná historie izraelských cílených útoků*. Přeložil Gita ZBAVITELOVÁ. Universum (Euromedia Group). Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-970-7.

Bezpečnostní výzvy současného světa: Security challenges of the world of today. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2020. ISBN 978-80-7251-498-4.

CABADA, Ladislav a KUBÁT, Michal. Úvod do studia politické vědy. Politologie (Eurolex Bohemia). Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-41-6.

DENÉCÉ, Eric a David ELKAÏM. *Les services secrets israéliens, Aman, Mossad et Shin Beth*. 1. Tallandier, 2014. ISBN 9791021001640.

FREILICH, Charles. *Israeli National Security: A New Strategy for an Era of Change*. United States of America: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-19-060293-2.

GINBAR, Yuval. *Why Not Torture Terrorists? Moral, Practical, and Legal Aspects of the "Ticking Bomb" Justification for Torture*. Oxford University Press, 2008. ISBN 9780199540914.

Goldman, Zachary K., Samuel J. Rascoff, and Jane Harman. *Global Intelligence Oversight: Governing Security in the Twenty-First Century*. New York: Oxford Academic, 2016. ISBN 978-0190458072.

HROCH, Miroslav. *Hledání souvislostí: eseje z komparativních dějin Evropy*. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. ISBN 978-80-7419-232-6.

CHRASTINA, Jan. *Případová studie – metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu: Case study – a method of qualitative research strategy and*

research design. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5373-6.

KAHANA, Ephraim. *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*. 1. SCARECROW PRESS, 2010. ISBN 978-0-8108-5581-6.

KARAFFA, Vladimír; HRINKO, Martin a ZŮNA, Jaromír. *Vybrané kapitoly o bezpečnosti*. Praha: CEVRO Institut (vysoká škola), 2022. ISBN 978-80-87125-35-9.

LAPID, Ephraim. *The Israeli Intelligence Community: An Insider's View*. (IDF Book 3). Gefen Publishing House, 2020. ISBN 9789657023075.

MERIDOR, Dan a ELDADI, Ron. *Israel's National Security Doctrine: The Report of the Committee on the Formulation of the National Security Doctrine (Meridor Committee), Ten Years Later*. Memorandum No. 187. Institute for National Security Studies, 2019. ISBN 978-965-92713-3-7.

MICHÁLEK, Luděk; POKORNÝ, Ladislav; STIERANKA, Jozef; MARKO, Michal a VAŠKO, Adrián. *Zpravodajské služby a zpravodajská činnost*. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-725-9.

MICHÁLEK, Luděk. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-428-2.

PAJTINKA, E. *Základy teorie a praxe diplomacie*. 1.vyd. Bratislava: PAMIKO spol. s.r.o., 2015. ISBN 978-80-85660-11-1.

POKORNÝ, Ladislav. *Zákon o zpravodajských službách České republiky: Zákon o Bezpečnostní informační službě; Zákon o Vojenském zpravodajství: komentář. Komentáře* (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-378-5.

RŮŽEK, Jiří. *V labyrintu zpravodajských služeb*. Praha: Šulc – Švarc, 2014. ISBN 978-80-7244-363-5.

SELIKAR, Ofira a Farhad. *Iran, Israel, and the United States: The Politics of Counter-Proliferation Intelligence*. Lexington Books, 2018. ISBN 9781498569767.

SUNZI. *Umění války: The art of war*. Druhé vydání. Přeložil Radim PEKÁREK. Brno: B4U Publishing, 2014. ISBN 978-80-87222-35-5.

SVOBODA, Cyril. *Bezpečnostní výzvy současného světa: Security challenges of the world of today*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2020. ISBN 978-80-7251-498-4.

VOLKMAN, Ernest. *Dějiny špionáže: tajný svět špionů, vyzvědačů a rozvědčků od starověku až do doby po 11. září*. Praha: Fortuna Libri, 2008. ISBN 9788073213879.

Časopisecké články

BARUCIJA, Admir. *The Historical Evolution of Israeli Intelligence*. Online. 2023. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/27087696>.

FREILICH, Charles. *Israeli National Security: A New Strategy for an Era of Change*. Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-19-060293-2.

Goldman, Zachary K., Samuel J. Rascoff, and Jane Harman. *Global Intelligence Oversight: Governing Security in the Twenty-First Century*. New York: Oxford Academic, 2016. ISBN 978-0190458072.

KARAFFA, V., BALABÁN, M., RAŠEK, A., *Vývoj bezpečnostní politiky a strategie ČR v období 1990-2009*, *Vojenské rozhledy*. Online. 2014, roč. 19 (48), č. 4. [cit. 08.02.2024]. ISSN 2336-2995. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obranna-politika/vyvoj-bezpecnostni-politiky-a-strategie-cr-v-obdobi-1990-2009>.

KYSELA, Jan. *Stručně k ukládání úkolů Bezpečnostní informační službě prezidentem republiky*. *Správní právo*. 2021. [cit. 28.11.2023]. ISSN 0139-6005. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/spravni-pravo-481138.aspx>.

MAGEN, Clila. *Israel's intelligence services and the media: four decades of a complex tango*. online. *Israel Affairs*. 2018, roč. 5, č. 24. ISSN 1353-7121. [cit.

28.01.2024].

Dostupné

z:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13537121.2018.1505702>.

SCOTT, Len a, JACKSON, Peter. *The Study of Intelligence in Theory and Practice: Intelligence and National Security*. 2004. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/37145954_The_Study_of_Intelligence_in_Theory_and_Practice.

ZETOCHA, Karel. *Kontrola zpravodajských služeb v nových demokraciích: případová studie České republiky*. Politologický časopis. Online. roč. XII., 2005, č. 4. [cit. 08.02.2024]. ISSN 1805-9503. Dostupné z: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2005/4/Polcas_2005_4_pp_430_454.pdf.

Právní předpisy

Důvodová zpráva k zákonu č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách.

Usnesení vlády ČR č. 588/1998 ze dne 9. září 1998.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, v posledním znění.

Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, v posledním znění.

Zákon č. 289/2009 Sb., o Vojenském zpravodajství, v posledním znění.

Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, v posledním znění.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v posledním znění.

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v posledním znění.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, v posledním znění.

Webové stránky a elektronické zdroje

BERMANT, Azriel. *The Abraham Accords: A Gamechanger for the Region and Europe's Role in It?*. Online. Ústav mezinárodních vztahů, 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/the-abraham-accords-a-gamechanger-for-the-region-and-europe-s-role-in-it>.

Bezpečnostní informační služba. BIS přispěla k odkrytí a vypnutí hackerských serverů Hizballáhu. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/aktuality/koudelka-bis-prispela-k-odkryti-a-vypnuti-hackerskych-serveru-hizballahu-017f44eb.html>.

Bezpečnostní informační služba. *Demokracie a ústavnost*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/demokracie-a-ustavnost/>.

Bezpečnostní informační služba. *Ekonomické zájmy státu*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/ekonomicke-zajmy-statu/>.

Bezpečnostní informační služba. *Kybernetická bezpečnost*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/kyberneticka-bezpecnost/>.

Bezpečnostní informační služba. *Mezinárodní spolupráce*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/mezinarodni-spoluprace/>.

Bezpečnostní informační služba. *O nás*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/o-nas/>

Bezpečnostní informační služba. *Organizovaný zločin*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/organizovany-zlocin/>.

Bezpečnostní informační služba. *Terorismus*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>.

Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2021*. Online. Praha: Bezpečnostní informační služba, 2022. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocnizpravy/2021-vz-cz-2.pdf>.

Bezpečnostní rada státu. *Statut Společné zpravodajské skupiny*. Online. Praha: Bezpečnostní rada státu, 2012. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://uv.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/Statut-SZS.pdf>.

Bezpečnostní rada státu. *Statut Společné zpravodajské skupiny*. Online. 2012. č. 19. [cit. 01.02.2024]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/Statut-SZS.pdf>.

Centrum pro výzkum veřejného mínění. *Důvěra vybraným institucím – duben/květen 2023*. Online. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5649/f9/pi230613.pdf.

CLAVERIE, Bernard a CLUZEL, Francois. *The Cognitive Warfare Concept*. Online. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: https://innovationhub-act.org/wp-content/uploads/2023/12/CW-article-Claverie-du-Cluzel-final_0.pdf.

Czech Army & Defence Magazine. *Defence cooperation between the Czech Republic and Israel*. Online. 2024 [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: <https://www.czdefence.com/article/jana-cernochovas-visit-to-israel-confirmed-the-high-level-of-defence-cooperation-between-the-czech-republic-and-israel>.

CzechTrade Israel team. *The cooperation between the Czech Republic and Israel is proving to be fruitful*. Online. Praha: Czech Trade Promotion Agency, 2023. [cit.

05.01.2024]. Dostupné z: <https://www.czechtradeoffices.com/en/il/news/the-cooperation-between-the-czech-republic-and-israel-is-proving-to-be-fruitful>.

EICHLER, Jan. *Referenční objekt bezpečnostní politiky*, Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně. Online. 2002. [cit. 05.09.2023]. Dostupné z: <https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/Česká%20bezpečnostní%20terminologie.pdf>.

EU Agency for Fundamental Rights (FRA). *Sledování zpravodajskými službami: záruky ochrany základních práv a prostředky nápravy v Evropské unii*. Agentura Evropské unie pro základní práva. Online. díl II., 2018. [cit. 15.11.2023]. Dostupné z: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-surveillance-intelligence-services-vol-2-summary_cs.pdf.

Evropské unie pro základní práva. Online. díl II., 2018. [cit. 15.11.2023]. Dostupné z: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-surveillance-intelligence-services-vol-2-summary_cs.pdf.

Haaretz. *Top Mossad Commander Quits Over Dispute With Agency's Chief*. Online. 2022. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.haaretz.com/israel-news/2022-01-31/ty-article/top-mossad-commander-quits-over-dispute-with-agencys-chief-report-says/0000017f-e19b-d38f-a57f-e7dbce930000>.

HERMANN, Tamar; KAPLAN, Yaron a SAPOZHNIKOVA, Inna. *The Israeli Democracy Index 2022*. Online. The Israel Democracy Institute, 2022. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://en.idi.org.il/media/20924/democracy-index-summary-v3-2022-003.pdf>.

Herzl Center for Israel Studies. *Postoje Čechů k Izraeli 2022*. Online. Praha: Peace Research Center Prague, 2022. [cit. 05.01.2024]. Dostupné z: https://www.prcprague.cz/s/HCIS_PRCP_Public-attitudes-towards-Israel_REPORT_CZ_Finalni-1.pdf.

Institute for Economics & Peace. *Global peace index*. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2023/09/GPI-2023-Web.pdf>.

Israel Ministry of Foreign Affairs. *Operation Moses: Israel airlifts thousands of Ethiopian Jews to safety*. Online. World Jewish Congress, 2020. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.worldjewishcongress.org/en/news/this-week-in-jewish-history--operation-moses-israel-airlifts-thousands-of-ethiopian-jews-to-safety-11-2-2020>.

Israel National Cyber Directorate. *New Memorandum to Strengthen Cyber Security Cooperation between the Czech Republic and Israel*. Online. 2024. [cit. 05.02.2024]. Dostupné z: https://www.gov.il/en/departments/news/press_releases_12024.

Knesset. *General Security Service Law, 5762-2002*, Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: https://main.knesset.gov.il/EN/about/history/Documents/kns15_GSS_eng.pdf.

Knesset. *The State Comptroller*. Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://main.knesset.gov.il/en/about/lexicon/pages/critic.aspx>.

KOHUTIAR, Juraj. *Zpravodajská etika*. Online. Juraj Kohutiar, 2006. [cit. 28.11.2023]. Dostupné z: <https://www.absd.sk/upload/file/Kohutiar%20-%20Spravodajská%20etika.pdf>.

KUČERA, Miroslav. *Zpravodajské prostředky a metody, organizace zpravodajských služeb, role z.s. v procesu bezpečnosti*. Online. PDF. [cit. 05.09.2023]. Dostupné z: <https://security.fd.cvut.cz/wp-content/uploads/2017/12/ZPM-Kučera-UBTI-.pdf>.

LANDER, Stephen. *International intelligence cooperation: an inside perspective*. Online. 2010. [cit. 28.1.2024]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0955757042000296964>.

MANDELBLIT, Kobi. *Operation „Sword of Iron.“* Online. Israeli Chief Censor Directive to the Media. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.gov.il/BlobFolder/news/8swordssofiron101023/en/operation%20Swords%20of%20Iron.pdf>.

MATESOVÁ, Lenka. *Svět je rozdělený, bojuje se o umístění nové železné opony*, iRozhlas. Online. 2022. [cit. 09.01.2023]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/matesova-g20-summit-evropska-unie-rozdeleni_2211230816_fos.

Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území české republiky v roce 2022*. Online. Praha: Odbor bezpečnostní politiky, 2023. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava2022-pdf.aspx>.

Mossad. *About Mossad*. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.mossad.gov.il/about>.

NATO. *Cognitive Warfare: Strengthening and Defending the Mind*. Online. 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://www.act.nato.int/article/cognitive-warfare-strengthening-and-defending-the-mind/>.

Odbor obranné standardizace úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. *Slovník NATO s termíny a definicemi*. Online. PDF. Praha: Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti, 2023. [cit. 05.09.2023]. Dostupné z: https://oos.army.cz/sites/oos/files/dokumenty/zakladni-stranka/aap-062022_cze.pdf.

POKORNÝ, Ladislav. *Současný systém zpravodajských služeb České republiky*. s. 9. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: https://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/3-2013/soucasny_system_zpravodajskych_sluzeb_ceske_republiky.pdf.

Prezident republiky. *Informace k žádostem o milost*. Online. Pražský hrad, [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/kancelar-prezidenta-republiky/informace-k-zadostem-o-milost>.

PRUCKOVÁ, Michaela. *Mezinárodní špionáž ve 21. století: proměna druhého nejstaršího řemesla s přesunem do kybernetického prostoru*. Online. Právo21, 2021. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/mezinarodni->

spionaz-ve-21-stoleti-promena-druheho-nejstarsiho-remesla-s-presunem-do-kybernetickeho-prostoru-1-dil.

Security sector reform. *Intelligence Oversight: Ensuring accountable intelligence within a framework of democratic governance*. Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_BG_11_Intelligence%20Oversight.pdf.

Shabak. *About ISA*. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.shabak.gov.il/en/about/about/>.

Shabak. *The ISA have been looking into a secret Iranian Espionage Network that recruited Israeli women*. Online. 2022. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.shabak.gov.il/en/reports/publications/-/שב-כחשף-וסיכל-פעילות-איראנית-לגיוס-אזרחיות-ישראליות/>.

SCHNEIDER, Jan. *Postavení zpravodajských služeb v demokratické společnosti*. Online. Asócia bývalých spravodajských dôstojníkov, 2008. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: https://www.absd.sk/symposium_spravodajske_sluzby_v_democratickej_spol.

The Iran Primer. *Explainer: Tactics of Iranian Intelligence*. Online. 2023. [cit. 28.11.2023]. Dostupné z: <https://iranprimer.usip.org/blog/2023/feb/17/explainer-how-iran's-intelligence-agencies-work>.

The Israel Defense Forces. *Military Intelligence Directorate*. Online. 2021. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.idf.il/en/mini-sites/directorates/military-intelligence-directorate/military-intelligence-directorate/>.

The Israel Defense Forces. *One of the IDF's Most Unique Intelligence Teams: The Group Within Unit 9900*. Online. IDF Editorial Team, 2015. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.idf.il/en/mini-sites/our-soldiers/one-of-the-idf-s-most-unique-intelligence-teams-the-group-within-unit-9900/>.

The Knesset. *Basic law: Israel – The Nation State of the Jewish people*. Online. The Knesset. *Basic law: The Government*. Online. The State of Israel – the Knesset or third parties, 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawTheGovernment.pdf>.

The Knesset. *Basic Laws*. Online. The State of Israel – the Knesset or third parties, 2023. [cit. 05.01.2023]. Dostupné z: <https://main.knesset.gov.il/EN/activity/Pages/BasicLaws.aspx>

The State of Israel – the Knesset or third parties, 2023. [cit. 05.03.2024]. Dostupné z: <https://main.knesset.gov.il/EN/activity/documents/BasicLawsPDF/BasicLawLiberty.pdf>.

United Nations Development Programme. *Human Development Index*. Online. 2023. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>.

United Nations Human Rights Committee. *Landau Commission*. Online. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/legacy/reports98/israel/Isrl988-01.htm>.

UNNA, Yigal. *National Cyber Security in Israel*. Online. 2019. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://www.inss.org.il/wp-content/uploads/2019/07/Cyber3.1ENG_3-169-175.pdf.

Úřad pro zahraniční styky a informace. *Kdo jsme*. Online. Praha: Úřad pro zahraniční styky a informace, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.uzsi.cz/kdo-jsme.html>.

Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. *Bilaterální vztahy mezi Izraelem a Českou republikou*. Online. [cit. 28.01.2024]. Dostupné z: <https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.

Vláda České republiky. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf.

Vláda České republiky. *Obranná strategie České republiky 2023*. Online. Praha: Vláda České republiky, 2023. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna__strategie-_c_r_2023_final.pdf.

Vojenské zpravodajství. *Kdo jsme*. Online. Praha: Vojenské zpravodajství, 2024. [cit. 28.11. 2023]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/kdo-jsme-35>.

Vojenské zpravodajství. *Satelitní centrum – SATCEN*. Online. Praha. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/satelitni-centrum-satcen-47>.

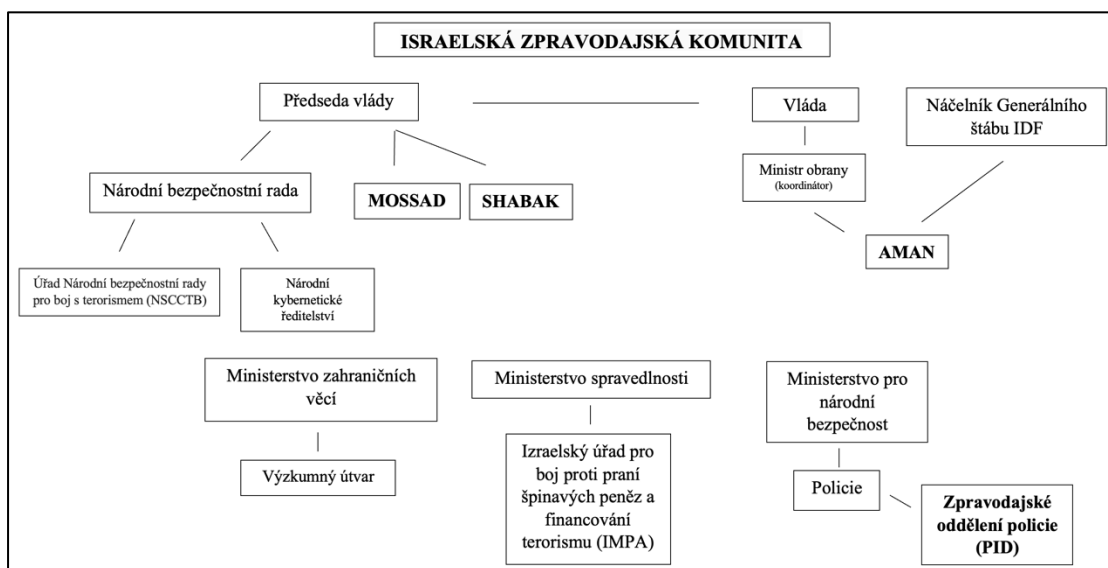
Vojenské zpravodajství. *Vojenské zpravodajství provedlo aktivní zásah v kybernetickém prostoru*. Online. 2024. [cit. 05.04.2024]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/vojenske-zpravodajstvi-provedlo-aktivni-zasah-v-kybernetickem-prostoru-226>.

Vojenské zpravodajství. *Žádost ze dne 01. 11. 2019 o poskytnutí informací podle zákona č. 160/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím*. Online. Praha: Vojenské zpravodajství, 2019. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/uploads/127-Zadost-1-11-2019.pdf>

Seznam příloh

- 1) Schéma izraelské zpravodajské komunity.
- 2) Struktura zpravodajských služeb České republiky.
- 3) Struktura zpravodajských služeb Izraele.

Přílohy práce

Obrázek 1: Schéma izraelské zpravodajské komunity

	BIS Bezpečnostní informační služba	ÚZSI Úřad pro zahraniční styky a informace	VZ Vojenské zpravodajství
Právní úprava	zák. č. 153/1994 Sb. zák. č. 154/1994 Sb.	zák. č. 153/1994 Sb.	zák. č. 153/1994 Sb., zák. č. 289/2005 Sb.
Rozpočet	samostatná kapitola státního rozpočtu	součástí rozpočtu Ministerstva vnitra	součástí rozpočtu Ministerstva obrany
Působnost	<p>Informace o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR; o ZS cizí moci; o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství; o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy ČR; týkající se organizovaného zločinu a terorismu.</p> <p>Plní další úkoly, pokud tak stanoví tak zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, již je ČR vázána.</p>	<p>Informace mající původ v zahraničí, důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničněpolitických a ekonomických zájmů ČR.</p> <p>Plní další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, již je ČR vázána.</p>	<p>Informace mající původ v zahraničí, důležité pro obranu a bezpečnost ČR;</p> <p>o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany;</p> <p>o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečení obrany ČR; o záměrech a činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany ČR.</p> <p>Plní další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, již je ČR vázána.</p>
Jmenování ředitele	Vláda po projednání v příslušném výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (PS PČR)	Ministr vnitra se souhlasem vlády	Ministr obrany se souhlasem vlády po projednání v příslušném výboru PS PČR
Odvolání ředitele	vláda	Ministr vnitra se souhlasem vlády	Ministr obrany se souhlasem vlády
Odpovědnost ředitele	vládě	ministru vnitra	ministru obrany
Parlamentní kontrola	ano – zvláštní kontrolní orgán PS PČR	ano – zvláštní kontrolní orgán PS PČR	ano – zvláštní kontrolní orgán PS PČR
Specifické prostředky získávání informací	zpravodajská technika, krycí doklady a krycí prostředky, sledování, osoby jednající ve prospěch.	pouze pro ochranu činností na území ČR: sledování osob a věcí, krycí doklady, nástrahová a zabezpečovací technika, osoby jednající ve prospěch.	zpravodajská technika, krycí doklady, krycí prostředky, sledování osob a věcí, osoby jednající ve prospěch.

Tabulka 1: Struktura zpravodajských služeb České republiky.

	AMAN Ředitelství vojenského zpravodajství	ŠABAK Všeobecná bezpečnostní služba	MOSSAD Institut pro zpravodajství a zvláštní úkoly
Právní úprava	Základní vojenský zákon 5736-1976	Základní zákon o Všeobecné bezpečnostní službě 5762-2002.	–
Rozpočet	součást rozpočtu MO	součást rozpočtu předsedy vlády	součást rozpočtu předsedy vlády
Působnost	Informace mající původ v zahraničí; národní zpravodajské hodnocení (politické i vojenské).	Informace týkající se terorismu, o ZS cizí moci; monitorování palestinských hnutí; zajišťování specifické ochrany.	Získávání zpravodajských informací mimo stát Izrael; speciální operace na pomoc při útěku Židů ze zemí, kde jsou pronásledováni.
Jmenování ředitele	Vláda na návrh ministra obrany	Vláda na návrh předsedy vlády	Vláda na návrh předsedy vlády
Odvolání ředitele	Vláda na doporučení ministra obrany a náčelníka generálního štábu IDF (zatím se tak nestalo)	Vláda na doporučení předsedy vlády (zatím se tak nestalo)	Vláda na doporučení předsedy vlády (zatím se tak nestalo).
Odpovědnost ředitele	Vládě	Vládě prostřednictvím předsedy vlády	Vládě prostřednictvím předsedy vlády
Parlamentní kontrola	ano - Podvýbor parlamentu (Knesetu) pro zpravodajské služby v rámci Výboru pro zahraniční věci a bezpečnost	ano - Podvýbor parlamentu (Knesetu) pro zpravodajské služby v rámci Výboru pro zahraniční věci a bezpečnost.	ano - Podvýbor parlamentu (Knesetu) pro zpravodajské služby v rámci Výboru pro zahraniční věci a bezpečnost.
Specifické prostředky získávání informací	HUMINT SIGINT VISINT OSINT atd.	HUMINT SIGINT VISINT OSINT atd.	HUMINT SIGINT VISINT OSINT atd.

Tabulka 2: Struktura zpravodajských služeb Izraele.